

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน

Standard Operating Procedure : SOP

กลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

(รหัส ๐๐๙/๑-๗)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

กระทรวงสาธารณสุข

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การแจ้งการครอบครอง และการแจ้งการปลูกกวาวเครือ	รหัส ๐๐๙/๑ แผ่นที่ ๑/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาววรรณฯ ดำเกลี้ยง ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารภนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนมีการจัดเก็บข้อมูลและมีการแบ่งปันการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

๒. ขอบเขต

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กวาวเครือ เป็นสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัยมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและอาจจะสูญพันธุ์ จึงได้ประกาศให้กวาวเครือ อันได้แก่ กวาวเครือขาว กวาวเครือแดง และกวาวเครือดำ เป็นสมุนไพรควบคุมทั้ง นี้เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนมีระบบการจัดเก็บข้อมูล และมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสม

การแจ้งการครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแลเก็บรักษาหรือขนย้ายกวาวเครือ การแจ้งการปลูก กวาวเครือ เพื่อการศึกษาวิจัยหรือส่งออก การจำหน่ายหรือการแปรรูป เพื่อการค้า ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กวาวเครือ) พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้ผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา หรือขนย้ายกวาวเครือ และผู้ที่ปลูกกวาวเครือเพื่อการศึกษา หรือส่งออก หรือจำหน่าย หรือแปรรูปเพื่อการค้า จะต้องแจ้งการครอบครองฯ หรือแจ้งการปลูกฯ แล้วแต่กรณีต่อนายทะเบียน อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกหรือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ทุกจังหวัด ผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแลเก็บรักษา หรือขนย้าย กวาวเครือ ไม่ว่าจะเป็นกวาวเครือที่มีแหล่งที่มาตามธรรมชาติ หรือกวาวเครือที่มีแหล่งที่มาจากการเพาะปลูก หากมีจำนวน หรือปริมาณเกินกว่าที่กำหนด จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียน

ปริมาณกวาวเครือที่ต้องแจ้งต่อนายทะเบียน

ผู้ครอบครองฯ/ผู้ปลูกฯ	กวาวเครือขาว		กวาวเครือแดง		กวาวเครือดำ	
	น้ำหนักแห้ง	น้ำหนักสด	น้ำหนักแห้ง	น้ำหนักสด	น้ำหนักแห้ง	น้ำหนักสด
๑. กวาวเครือที่มีแหล่งที่มาตามธรรมชาติ						
๑.๑ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม/เภสัชกรรม ผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขากายภาพบำบัดแผนไทยและสาขากายภาพบำบัดประยุกต์ หมอพื้นบ้าน	> ๑๒ กก.	> ๑๒๐ กก.	> ๘ กก.	> ๘๐ กก.	> ๔ กก.	> ๔๐ กก.
๑.๒ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยทั้งของรัฐและเอกชน	> ๒๔ กก.	> ๒๔๐ กก.	> ๑๖ กก.	> ๑๖๐ กก.	> ๘ กก.	> ๘๐ กก.
๑.๓ โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ส่งออกหรือนำเข้า	> ๑๒๐ กก.	> ๑,๒๐๐ กก.	> ๘๐ กก.	> ๘๐๐ กก.	> ๔๐ กก.	> ๔๐๐ กก.
๑.๔ เกษตรกร ประชาชนทั่วไป	> ๖ กก.	> ๖๐ กก.	> ๔ กก.	> ๔๐ กก.	> ๒ กก.	> ๒๐ กก.
๒. กวาวเครือที่มีแหล่งที่มาจากการเพาะปลูก						
๒.๑ ผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษาหรือขนย้ายกวาวเครือ	> ๑,๒๐๐กก.	> ๑๒,๐๐๐ กก.	> ๘๐๐ กก.	> ๘,๐๐๐ กก.	> ๘๐๐ กก.	> ๘,๐๐๐กก.
๓. ผู้ปลูกกวาวเครือเพื่อการศึกษาวิจัยหรือส่งออก การจำหน่ายหรือแปรรูปเพื่อการค้า	ให้แจ้งเนื้อที่ บริเวณ และปริมาณการปลูก พร้อมด้วยหลักฐานต่อนายทะเบียน					

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การแจ้งการครอบครอง และการแจ้งการปลูกกวาวเครือ	รหัส ๐๐๙/๑ แผ่นที่ ๒/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๓. คำนิยาม

๓.๑ กวาวเครือ หมายถึง กวาวเครือที่เรียกชื่อตามชื่อท้องถิ่นต่างๆ เช่น เครือเขาปู่ ตาลานเครือ จานเครือ ตานจอมทอง ทองเครือ โพทะกู โพนือ เกาฮ่อม เบ้งเก๋ มะบ้าแมง ยางดำ สะบ้าลิง สะบ้าลิงดำ หมักบ้า ลืมดำ แสนเฮาหอม เป็นต้น และให้หมายความรวมถึง หัว รากใต้ดิน หรือส่วนใด ส่วนหนึ่งของกวาวเครือด้วย แต่ไม่รวมถึงกวาวเครือที่ประกอบเป็นตำรับยาแล้ว

๓.๒ กวาวเครือมี ๓ ชนิด

๓.๒.๑ กวาวเครือขาว ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Pueraria candollei* Graham & Benth. var. *mirifica* (Airy Shaw et Suvatabhandhu) Niyomdham และ *Pueraria candollei* Graham & Benth. var. *candollei* วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

๓.๒.๒ กวาวเครือแดง ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Butea superba* Roxb. วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

๓.๒.๓ กวาวเครือดำ ตามชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Mucuna macrocarpa* Wall. วงศ์ Leguminosae อนุวงศ์ Papilionoideae

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ แบบแจ้งการครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา หรือขนย้าย กวาวเครือ (แบบ ภ.ท.๓)

๔.๒ แบบแจ้งการปลูกกวาวเครือ เพื่อศึกษาวิจัย หรือส่งออก การจำหน่าย หรือแปรรูป เพื่อการค้า (แบบ ภ.ท.๔)

๔.๓ บัญชีแสดงรายละเอียด จำนวนหรือปริมาณการครอบครอง การใช้ประโยชน์ การดูแล การเก็บรักษา หรือการขนย้ายกวาวเครือ (แบบ ภ.ท.๕)

๔.๔ การยื่นแบบแจ้ง ให้ยื่นพร้อมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

๔.๔.๑ การแจ้งการครอบครองบุคคลธรรมดา

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- สำเนาทะเบียนบ้าน
- แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งที่จัดเก็บ/ปลูกสมุนไพร
- สำเนาใบประกอบวิชาชีพ (กรณีเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม)
- สำเนาใบประกอบโรคศิลปะ (กรณีเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ)

๔.๔.๒ นิติบุคคล

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- สำเนาหนังสือรับรองแสดงวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลและผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน โดยมีคำรับรองของผู้มีอำนาจให้คำรับรองตามกฎหมายไม่เกินหกเดือน นับวันที่ออกหนังสือรับรองนั้น
- แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งที่จัดเก็บ/ปลูกสมุนไพร
- แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบกิจการ

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การแจ้งการครอบครอง และการแจ้งการปลูกกวาวเครือ	รหัส ๐๐๙/๑ แผ่นที่ ๓/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๔.๔.๓ หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยทั้งของรัฐและเอกชน

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งที่จัดเก็บ/ปลูกสมุนไพร
- แผนที่แสดงที่ตั้งของหน่วยงาน/สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัย

กรณีตาม (๑) บุคคลธรรมดา (๒) นิติบุคคล และ (๓) หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยทั้งของรัฐและเอกชน หากมิได้มายื่นแบบแจ้งด้วยตนเอง จะต้องนำหนังสือมอบอำนาจพร้อมด้วยสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้รับมอบอำนาจ มาด้วย

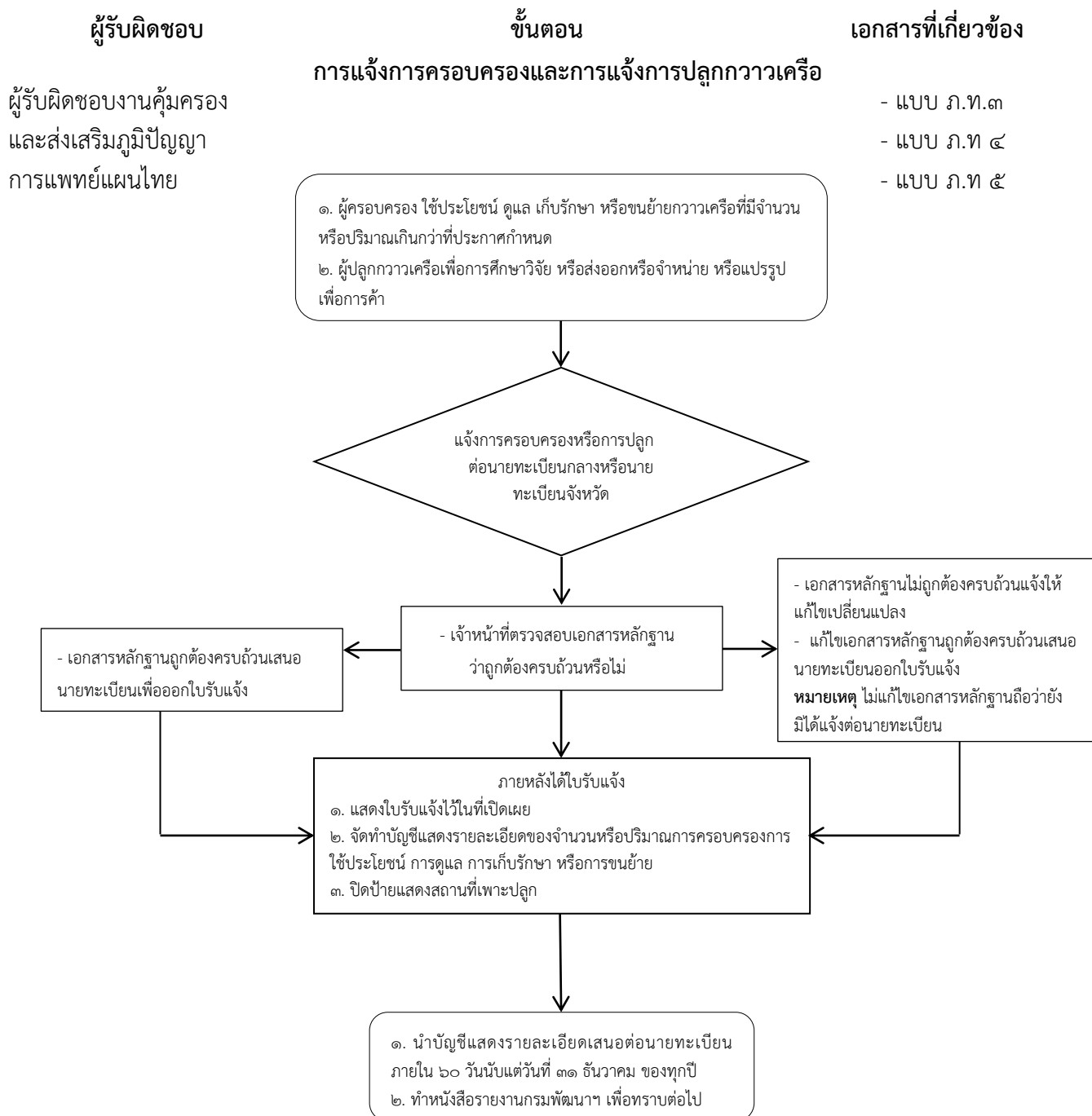
๕. เอกสารอ้างอิง

๕.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๒ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องสมุนไพรควบคุมกวาวเครือ พ.ศ. ๒๕๔๙

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสิงห์บุรี	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การแจ้งการครอบครอง และการแจ้งการปลุกกวาวเครือ	รหัส ๐๐๙/๑ แผ่นที่ ๔/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การแจ้งการครอบครอง และการแจ้งการปลูกกวาวเครือ	รหัส ๐๐๙/๑ แผ่นที่ ๕/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๗. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๗.๑ ผู้ครอบครอง ใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา หรือขนย้ายกวาวเครือที่มีจำนวนหรือปริมาณเกินกว่าที่ประกาศกำหนด

๗.๒ ผู้ปลูกกวาวเครือเพื่อการศึกษาวิจัย หรือส่งออกหรือจำหน่าย หรือแปรรูปเพื่อการค้า

๗.๓ แจ้งการครอบครองหรือการปลูกต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด

๗.๔ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

๗.๔.๑ เอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนเสนอนายทะเบียนเพื่อออกใบรับแจ้ง

๗.๔.๒ เอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนแจ้งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง

๗.๔.๓ แก้ไขเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วนเสนอนายทะเบียนออกใบรับแจ้ง

หมายเหตุ ไม่แก้ไขเอกสารหลักฐานถือว่ายังมิได้แจ้งต่อนายทะเบียน

๗.๕ ภายหลังได้ใบรับแจ้ง

๗.๕.๑ แสดงใบรับแจ้งไว้ในที่เปิดเผย

๗.๕.๒ จัดทำบัญชีแสดงรายละเอียดของจำนวนหรือปริมาณการครอบครองการใช้ประโยชน์ การดูแล การเก็บรักษา หรือการขนย้าย

๗.๕.๓ ปิดป้ายแสดงสถานที่เพาะปลูก

๗.๖. นำบัญชีแสดงรายละเอียดเสนอต่อนายทะเบียนภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ของทุกปี

๗.๗ ทำหนังสือรายงานกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อทราบต่อไป

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การขออนุญาตใช้ประโยชน์จาก ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำรา การแพทย์แผนไทยของชาติ	รหัส ๐๐๙/๒ แผ่นที่ ๑/๔ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาววรรณา ดำเกลี้ยง ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารธนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ของชาติเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๑.๒ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒. ขอบเขต

ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทย หรือตำราการแพทย์แผนไทยที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางการแพทย์หรือการสาธารณสุขเป็นพิเศษ ให้เป็นตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติได้ ซึ่งที่ผ่านมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ขอเรื่อง การประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติแล้ว ๒ ฉบับ คือ ตำราศิลาจารึก วัดพระเชตุพน จำนวน ๓๘๐ แผ่น (๑,๐๖๑ ตำรับ) เป็นตำรับยาแผนไทยของชาติและตำราการแพทย์แผนไทยจำนวน ๘ เล่ม (๒,๒๕๒ ตำรับ) ล่าสุดได้ออกประกาศฉบับที่ ๓ กำหนดให้ “ศิลาจารึกวัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร” จำนวน ๕๐ แผ่น (๑๘๖ ตำรับ) เป็นตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ และตำรับยาแผนไทย ของชาติตามคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย โดยประกาศ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ เมื่อประกาศเป็นตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรายาแผนไทยของชาติ ผู้จะนำไปใช้ต้องขออนุญาตตามมาตรา ๑๙ ซึ่งหากไม่ขออนุญาตจะมีความผิดตามมาตรา ๓๘ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

เนื้อหาในตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย จะกล่าวถึงกระบวนการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง การตรวจ วินิจฉัย การบำบัดรักษาหรือป้องกันโรค หรือส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ เช่น ว่าด้วยตำรารักษาโรค ตำราว่าด้วยชื่อยา ชื่อโรค สมุนไพรโรค รวมทั้งตำราว่าด้วยสรรพคุณยา ชื่อสมุนไพรทั้งพืชวัตถุ สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การขออนุญาตใช้ประโยชน์ จาก ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือ ตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ	รหัส ๐๐๙/๒ แผ่นที่ ๒/๔ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๓. คำนิยาม

๓.๑ ตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ คือ ตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยที่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าในทางการแพทย์หรือการสาธารณสุขเป็นพิเศษและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดให้เป็นตำรับยาแผนไทย หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ ดังนั้นหากผู้ใดประสงค์จะนำตำรับยาแผนไทยของชาติไปขอขึ้นทะเบียนตำรับยาและขออนุญาตผลิตตามกฎหมายว่าด้วยยา หรือนำไปทำการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาเป็นตำรับยาใหม่ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือประสงค์จะทำการศึกษาวิจัยตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนา ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยขึ้นใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทางการค้า ผู้นั้นจะต้องยื่นคำขอรับอนุญาต ใช้ประโยชน์ และชำระค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่าตอบแทนสำหรับการใช้ประโยชน์ดังกล่าว

๓.๒ ตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป คือ ตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย ที่มีการใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลาย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศ กำหนดให้ เป็นตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป

๓.๓ ตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคล หรือตำราการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล คือบุคคลที่มีสัญชาติไทย และมีคุณสมบัติเป็นผู้คิดค้น หรือผู้ปรับปรุง หรือพัฒนาหรือ ผู้สืบทอด ตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย บุคคลผู้นั้นมีสิทธินำตำรับยาแผนไทย หรือตำราการแพทย์แผนไทยของตน มาขอจดทะเบียนสิทธิ เป็นผู้ทรงสิทธิได้ และผู้ทรงสิทธิเท่านั้นมีสิทธิในการผลิตยาและใช้ศึกษาวิจัย จำหน่าย ปรับปรุงหรือพัฒนา ตำรับยาแผนไทย หรือภูมิปัญญาในตำราการแพทย์แผนไทยที่ได้จดทะเบียนไว้ และอนุญาตให้บุคคลใช้สิทธิ ของตนได้ สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของผู้ทรงสิทธิมีอายุตลอดอายุของผู้ทรงสิทธิ และมีอยู่ต่อไปอีก เป็นเวลา ๕๐ ปี นับแต่วันที่ผู้ทรงสิทธิถึงแก่ความตาย

๓.๔ คำขอ หมายความว่า คำขอรับอนุญาตใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๓.๕ ผู้ขอรับอนุญาต หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอรับอนุญาตใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทย ของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๓.๖ ผู้ได้รับอนุญาต หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยยา

๓.๗ ใบอนุญาต หมายความว่า ใบอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ แบบคำขอรับอนุญาตใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๔.๒ ใบอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทย

๕. เอกสารอ้างอิง

๕.๑ ประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ (ฉบับที่ ๑) ปี พ.ศ.๒๕๕๘

๕.๒ ประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ (ฉบับที่ ๒) ปี พ.ศ.๒๕๕๘

๕.๓ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาการแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๔ ประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ (ฉบับที่ ๓) ปี พ.ศ.๒๕๕๙

๕.๕ ประกาศกำหนดตำราการแพทย์แผนไทยของชาติและตำรับยาแผนไทยของชาติ (ฉบับที่ ๔) ปี พ.ศ.๒๕๕๙

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน
เรื่อง การขออนุญาตใช้ประโยชน์
จาก ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือ
ตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

รหัส ๐๐๙/๒ แผ่นที่ ๓/๔
ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐แก้ไขครั้งที่ -
วันที่อนุมัติ

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ผู้รับผิดชอบ

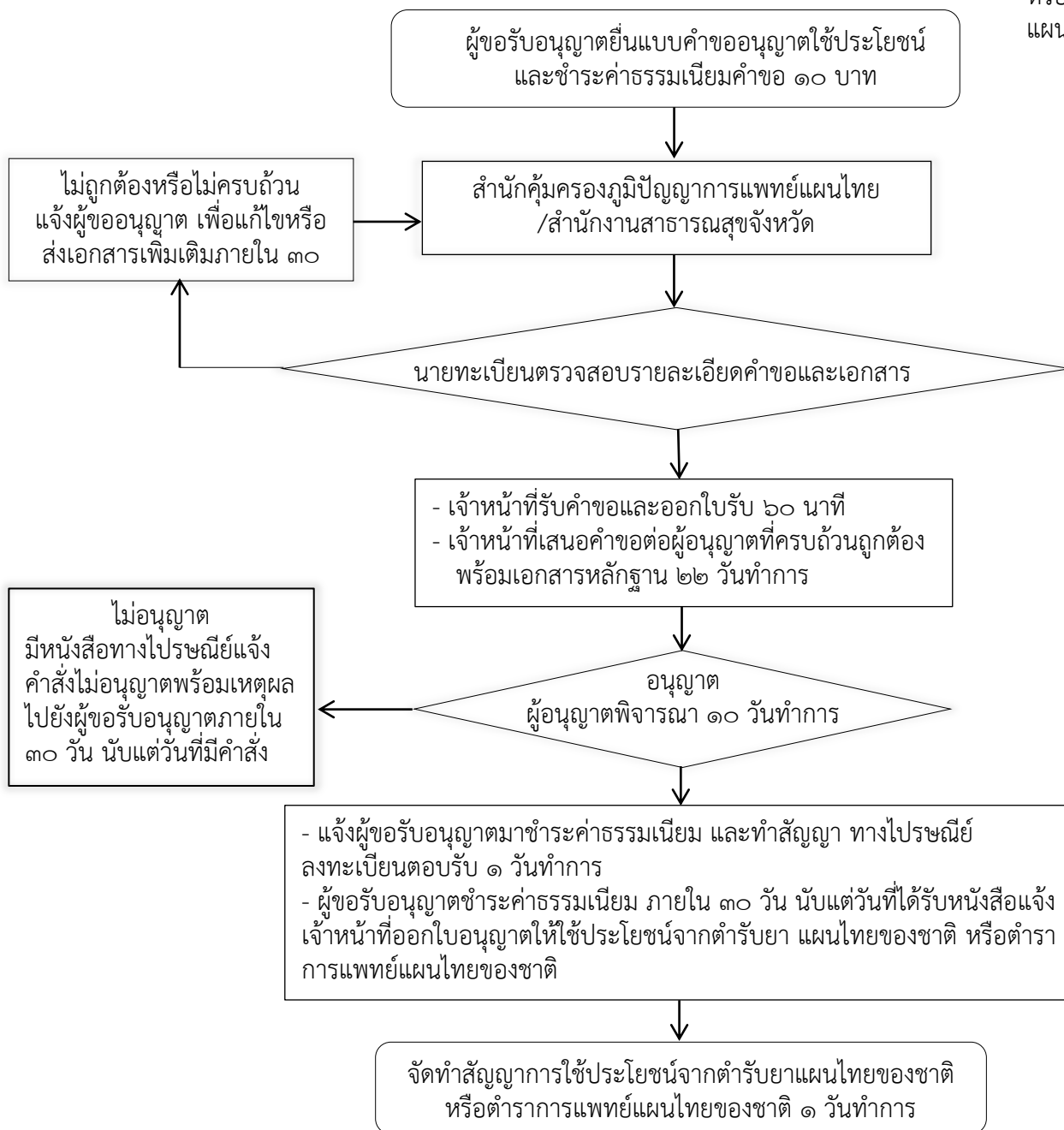
ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและ
ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

ขั้นตอน

การขออนุญาตใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทย
ของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- แบบคำขออนุญาตใช้
ประโยชน์จากตำรับ
ยาแผนไทยของชาติ
หรือตำราการแพทย์
แผนไทยของชาติ

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การขออนุญาตใช้ประโยชน์ จาก ตำรับยาแผนไทยของชาติหรือ ตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ	รหัส ๐๐๙/๒ แผ่นที่ ๔/๔ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๗. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๗.๑ การตรวจสอบเอกสาร

๗.๑.๑ ผู้ขออนุญาตยื่นแบบคำขอรับอนุญาตใช้ประโยชน์ฯ ต่อเจ้าหน้าที่ และชำระค่าธรรมเนียมคำขอ

๗.๑.๒ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายละเอียดคำขอและเอกสารหลักฐาน

๗.๑.๓ หากถูกต้อง เจ้าหน้าที่รับคำขอและออกใบรับ ใช้เวลา ๖๐ นาที (ค่าธรรมเนียมคำขอ ๑๐ บาท)

๗.๒ การพิจารณา

๗.๒.๑ เจ้าหน้าที่เสนอคำขอพร้อมเอกสารหลักฐาน ที่ถูกต้องและครบถ้วนต่อผู้อนุญาต ใช้เวลา ๒๒ วันทำการ นับแต่วันที่รับคำขอ/เอกสารหลักฐานถูกต้องและครบถ้วน

๗.๓ การลงนาม/คณะกรรมการมีมติ

๗.๓.๑ ผู้อนุญาตพิจารณาอนุญาต และลงนามหนังสือที่เกี่ยวข้อง ๑๐ วันทำการ กรณีไม่อนุญาต จะมีหนังสือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมเหตุผล ไปยังผู้ขอรับอนุญาตภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งดังกล่าว

๗.๔ แจ้งผู้ขอรับอนุญาต มาชำระค่าธรรมเนียมและทำสัญญา ๑ วันทำการ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ชำระค่าธรรมเนียมภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับหนังสือแจ้ง

๗.๕ แจ้งผู้ขอรับอนุญาต

๗.๕.๑ ผู้ขออนุญาตชำระค่าธรรมเนียม

๗.๕.๒ เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ฯ

๗.๕.๓ จัดทำสัญญาการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ ๑ วันทำการ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิใน ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๓ แผ่นที่ ๑/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาววรรณา คำเกลี้ยง ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารภนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้มูลค่าแก่ภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยเฉพาะภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และการคุ้มครองสมุนไพรควบคุมตามประกาศกำหนดตลอดจนพื้นที่ที่เป็นถิ่นกำเนิด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร

๒. ขอบเขต

การจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ผู้จดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจะต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๔๒ และกฎกระทรวงการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การสอบสวน และการพิจารณาวินิจฉัย และแบบหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๕๕

๒.๑ คุณสมบัติ

๒.๑.๑ เป็นผู้สัญชาติไทย

๒.๑.๒ เป็นผู้คิดค้นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒.๑.๓ เป็นผู้ปรับปรุง หรือพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒.๑.๔ เป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒.๒ ประเภทของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒.๒.๑ ตำรับยาแผนไทย

๒.๒.๒ ตำราการแพทย์แผนไทย

๒.๓. ลักษณะต้องห้าม (ไม่รับจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเมื่อนายทะเบียนเห็นว่า)

๒.๓.๑ เป็นตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๒.๓.๒ เป็นตำรับแผนไทยทั่วไปหรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป

๒.๓.๓ เป็นตำรับแผนไทยส่วนบุคคลที่ปรุงโดยไม่ใช้หลักการแพทย์แผนไทย

๒.๓.๔ เป็นตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคลที่ปรุงโดยใช้สารสกัดจากพืช สัตว์ หรือจุลชีพ

ที่มีใช้สารสกัดดั้งเดิมตามธรรมชาติ

๒.๓.๕ เป็นตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคลที่ปรุงโดยใช้วิธีการแปรรูป ที่มีใช้การแปรรูป

อย่างหยาบ

๒.๔ วิธีการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย สถานที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๒.๔.๑ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๒.๔.๒ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิในภูมิ ปัญญาการแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๓ แผ่นที่ ๒/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๒.๕ แบบคำขอและหลักฐานเอกสาร รายละเอียดที่ต้องกรอกในแบบคำขอ

๒.๕.๑ วันและเวลาที่ยื่นคำขอจดทะเบียน

๒.๕.๒ ชื่อ เลขประจำตัวประชาชน อายุ สัญชาติ อาชีพ และที่อยู่ติดต่อได้ของผู้จดทะเบียน

๒.๕.๓ ชื่อ เลขประจำตัวประชาชน อายุ สัญชาติ อาชีพ และที่อยู่ติดต่อได้ของผู้รับมอบอำนาจ

๒.๕.๔ สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน

๒.๕.๕ รายละเอียดที่แสดงถึงการคิดค้น การปรับปรุงหรือพัฒนา หรือการสืบทอดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ขอจดทะเบียน

๒.๕.๖ บันทึกข้อตกลงระหว่างผู้จดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยร่วมกันหลายคน ตามมาตรา ๒๕ หรือกรณีผู้จดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย อย่างเดียวกันหลายคนโดยไม่ได้มาร่วมกัน ตามมาตรา ๒๖

๒.๕.๗ รายละเอียด ตามที่กำหนด

๒.๕.๘ รายละเอียดอื่นๆ ที่ต้องการระบุเพิ่มเติม (ถ้ามี)

๒.๖ หลักฐานเอกสารประกอบการขอจดทะเบียน (อย่างละ ๒ ชุด)

๒.๖.๑ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

๒.๖.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน

๒.๖.๓ แบบคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ภ.ท.๗)

๒.๖.๓ หลักฐานเอกสารแสดงรายละเอียดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พร้อมรูปถ่ายภาพสแกน หรือสำเนาหลักฐานแสดงรายละเอียดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย หรือวิธีอื่นๆ ในลักษณะเช่นเดียวกัน

๒.๖.๔ สำเนาหนังสือรับรองแสดงวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลและผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนนิติบุคคลซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน โดยมีคำรับรองของผู้มีอำนาจให้คำรับรองตามกฎหมาย ไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ออกหนังสือรับรอง

๒.๖.๕ ตัวอย่างตำรายาแผนไทยที่ปรุงเสร็จพร้อมส่วนประกอบสิ่งปรุงทั้งหมด

๒.๖.๗ ตำราการแพทย์แผนไทย (ฉบับจริง) หรือต้นฉบับ หรือ แบนสำเนาดำราการแพทย์แผนไทยที่เชื่อได้ว่าคัดลอกมาจากต้นฉบับจริง

๒.๖.๘ หลักฐานเอกสารที่แสดงรายละเอียดในการคิดค้น การปรับปรุงหรือพัฒนา หรือสืบทอดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ถ้ามี)

๒.๖.๙ หนังสือมอบอำนาจ

๒.๖.๑๐ สำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรอื่นๆที่ราชการออกให้ของผู้รับมอบอำนาจ

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิในภูมิ ปัญญาการแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๓ แผ่นที่ ๓/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๙ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๓. คำนิยาม

๓.๑ ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย หมายความว่า พื้นความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ได้แก่ กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัยบำบัด รักษาหรือป้องกัน หรือส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายถึง การเตรียมการผลิตยา และการประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ประกอบด้วย

๓.๑.๑ ตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ

๓.๑.๒ ตำรับยาแผนไทยทั่วไป หรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป

๓.๑.๓ ตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคล หรือตำราการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล

๓.๒ ผู้สืบทอดตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทย หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดตำรับยาแผนไทยหรือตำราการแพทย์แผนไทยจากผู้คิดค้น ผู้ปรับปรุง หรือผู้พัฒนาสิ่งดังกล่าวหรือได้เล่าเรียนสืบต่อกันมาโดยไม่ทราบผู้คิดค้น ผู้ปรับปรุงหรือผู้พัฒนาสิ่งดังกล่าว หรือผู้ซึ่งได้รับมอบสิ่งดังกล่าวจากบุคคลอื่น

๓.๓ ยาแผนไทย หมายความว่า ยาที่ได้จากสมุนไพรโดยตรงหรือที่ได้จากการผสม ปูรง หรือแปรรูปสมุนไพร และให้หมายความรวมถึงยาแผนโบราณตามกฎหมายว่าด้วยยา

๓.๔ สารสกัดดั้งเดิม หมายความว่า สารธรรมชาติที่ยังมิได้ปรุงแต่งหรือต่อเติมโมเลกุลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จนเกิดเป็นสารใหม่

๓.๕ ตำรับยาแผนไทย หมายความว่า สูตรซึ่งระบุกรรมวิธีการผลิตและส่วนประกอบสิ่งปรุงที่มียาแผนไทยรวมอยู่ด้วยไม่ว่าสิ่งปรุงนั้นจะมีรูปลักษณะใด

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แบบคำขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (ภ.ท.๗)

๕. เอกสารอ้างอิง

๕.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

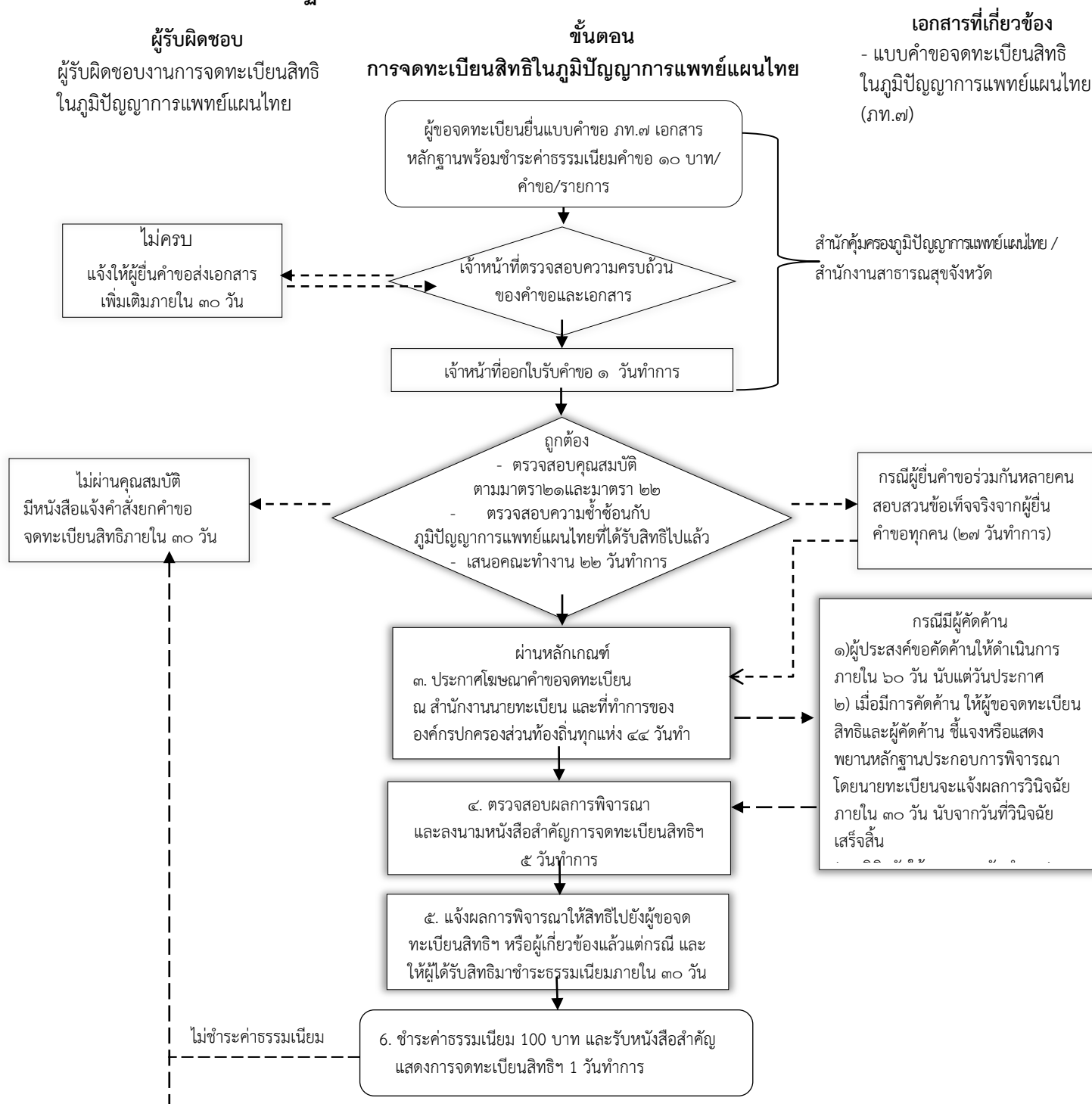
๕.๒ กฎกระทรวงการขอรับอนุญาตและการอนุญาต ข้อจำกัดสิทธิ และค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติ และตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๓ กฎกระทรวงประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๔ กฎกระทรวงประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทยทั่วไป หรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๘

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิในภูมิ ปัญหาการแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๓ แผ่นที่ ๔/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๙ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจดทะเบียนสิทธิในภูมิ ปัญญาการแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๓ แผ่นที่ ๕/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๗. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนวิธีการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์ไทย

๗.๑ การตรวจสอบเอกสาร

๗.๑.๑ ผู้ขอจดทะเบียนยื่นแบบคำขอเอกสารหลักฐาน พร้อมชำระค่าธรรมเนียมคำขอ ๑๐ บาท

๗.๑.๒ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความครบถ้วนของคำขอ และเอกสารหลักฐาน

๗.๑.๓ ออกใบรับคำขอ ๑ วันทำการ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

๗.๒ การพิจารณา

๗.๒.๑ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ยื่นคำขอตามที่กฎหมายกำหนด

๗.๒.๒ ตรวจสอบความซ้ำซ้อนกับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ได้รับสิทธิไปแล้ว

๗.๒.๓ เสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็น ๒๒ วันทำการ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรณีไม่ผ่านคุณสมบัติ จะมีหนังสือแจ้งคำสั่งยกคำขอจดทะเบียนสิทธิฯ ไปยังผู้ขอจดทะเบียนสิทธิฯ ภายใน ๓๐ วัน กรณีมีผู้ยื่นคำขอร่วมกันหลายคน ต้องมีการสอบสวนข้อเท็จจริงจากผู้ยื่นคำขอทุกคน ซึ่งจะทำให้ขั้นตอนนี้ใช้เวลาเพิ่มขึ้นอีก ๒๗ วันทำการ

๗.๓ การพิจารณาโดยหน่วยงานอื่น

๗.๓.๑ ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนสิทธิฯ ณ สำนักงานนายทะเบียนและที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ๔๔ วันทำการ

๗.๓.๒ ผู้ประสงค์ขอคัดค้านให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันประกาศ

๗.๓.๓ เมื่อมีการคัดค้าน ให้ผู้ขอจดทะเบียนสิทธิและผู้คัดค้าน ชี้แจงหรือแสดงพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาโดยนายทะเบียนจะแจ้งผลการวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่วินิจฉัยเสร็จสิ้น

๗.๓.๔ เมื่อมีการคัดค้าน ตามข้อ ๗.๓.๓ ให้ผู้ขอจดทะเบียนสิทธิและผู้คัดค้าน ชี้แจงหรือแสดงพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาโดยนายทะเบียนจะแจ้งผลการวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่วินิจฉัยเสร็จสิ้น

๗.๔ การลงนาม/คณะกรรมการมีมติ

๗.๔.๑ ตรวจสอบผลการพิจารณาและลงนามหนังสือสำคัญการจดทะเบียนสิทธิฯ ๕ วันทำการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

๗.๕ แจ้งผลการพิจารณาให้สิทธิไปยังผู้ขอจดทะเบียนสิทธิฯ หรือผู้เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี และให้ผู้ได้รับสิทธิมาชำระค่าธรรมเนียมภายใน ๓๐ วัน ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรณีมีผู้คัดค้านต้องชี้แจงเหตุผลประกอบด้วย หากผู้ได้รับสิทธิไม่มาชำระค่าธรรมเนียมในเวลาที่กำหนด จะยกเลิกคำขอจดทะเบียนฯ

๗.๖ ชำระค่าธรรมเนียมและรับหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนสิทธิฯ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด อัตราค่าธรรมเนียมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนสิทธิฯ ๑๐๐ บาท/คำขอ/รายการ (รวมระยะเวลาดำเนินการ ๗๕ วันทำการ)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การออกหนังสือรับรอง หมอพื้นบ้าน	รหัส ๐๐๙/๔ แผ่นที่ ๑/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาววรรณดา คำเกลี้ยง ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารธนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้หมอพื้นบ้านได้รับการรับรองสถานภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานองค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพตามระบบการแพทย์พื้นบ้านไทย

๑.๒ เพื่อดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติหมอพื้นบ้านที่ดี มีคุณธรรมและยังให้การดูแลรักษาจนเป็นที่ ยอมรับของคนในชุมชน โดยการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้าน ภายใต้การควบคุมดูแลของนายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัด

๒. ขอบเขต

การประเมินความรู้ความสามารถของหมอพื้นบ้านตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการ แพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ หลักเกณฑ์ การ พิจารณาของคณะกรรมการวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและคณะกรรมการวิชาชีพด้านการแพทย์พื้นบ้านไทย หลักเกณฑ์การคัดกรองหมอพื้นบ้าน ตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕

เกณฑ์การคัดกรอง	คำอธิบาย
๑. มีผู้มารับบริการสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี (พิจารณาตามความชำนาญของหมอพื้นบ้าน ความถี่ของการเกิดโรคในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น หมอนุญ หมอกระดูก)	- ให้การดูแลสุขภาพในชุมชน หรืออยู่ ณ ที่ตั้ง (ไม่เร่ขายยา) - ไม่ได้ดำเนินการในรูปแบบสถานพยาบาล - มีบันทึกหลักฐานผู้มารับบริการจากหมอพื้นบ้านสม่ำเสมอ
๒. สืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษหรือองค์ความรู้จากท้องถิ่น	- เป็นการสืบทอดวิถีวัฒนธรรมชุมชนหรือแบบอัยยาศัย(บรรพบุรุษ, หมอพื้นบ้าน, หมอพระ) - มีหลักการแพทย์พื้นบ้านดั้งเดิม
๓. มีความสามารถในการบำบัดรักษาโรค	- รู้จักโรค - รู้จักยา - รู้วิธีการบำบัดรักษาโรค - รู้จักการดูแลสุขภาพและให้คำแนะนำ
๔. ไม่หวงวิชา	- มีผู้สืบทอดความรู้ (บุตร, ลูกศิษย์, ผู้ป่วย ฯลฯ) - เป็นการถ่ายทอดวิชาด้วยความเมตตา(ไม่ใช่การมอบตัวศิษย์ที่มีค่าธรรมเนียม)
๕. มีการถ่ายทอดความรู้	- มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้(ครูภูมิปัญญา, วิทยากร, งานพัฒนาด้าน ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน)
๖. ไม่เรียกร้องค่ารักษามากเกินควร	- ไม่ดำเนินการเชิงธุรกิจ หรือเชิงพาณิชย์ - ไม่มีการโฆษณาและเรียกเก็บค่ารักษาที่มากเกินควร
๗. เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน	- คนในชุมชนรู้จักในบทบาทของหมอพื้นบ้าน
๘. มีคุณธรรม	- มีเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชน - ไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะพ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ (๓)-(๗)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การออกหนังสือรับรอง หมอพื้นบ้าน	รหัส ๐๐๙/๔ แผ่นที่ ๒/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๓. คำนิยาม

๓.๑ หมอพื้นบ้าน หมายความว่า บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถในการส่งเสริม และดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยหรือการแพทย์พื้นบ้านตามวัฒนธรรมของชุมชนสืบทอดกันมานานเป็นที่นิยมนกย่องจากชุมชน โดยได้รับการรับรองจากประชาชนในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า ๑๐ คน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐระดับปฐมภูมิที่ผู้ขอหนังสือรับรองมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่

๓.๒ หนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน หมายความว่า หนังสือรับรองหมอพื้นบ้านตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ มีอายุเพียง ๔ ปี หากครบกำหนดจะต้องดำเนินการต่ออายุหนังสือรับรอง ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในภูมิลำเนาของหมอพื้นบ้านเท่านั้น ออกโดยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกหรือสำนักงานสาธารณสุขในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

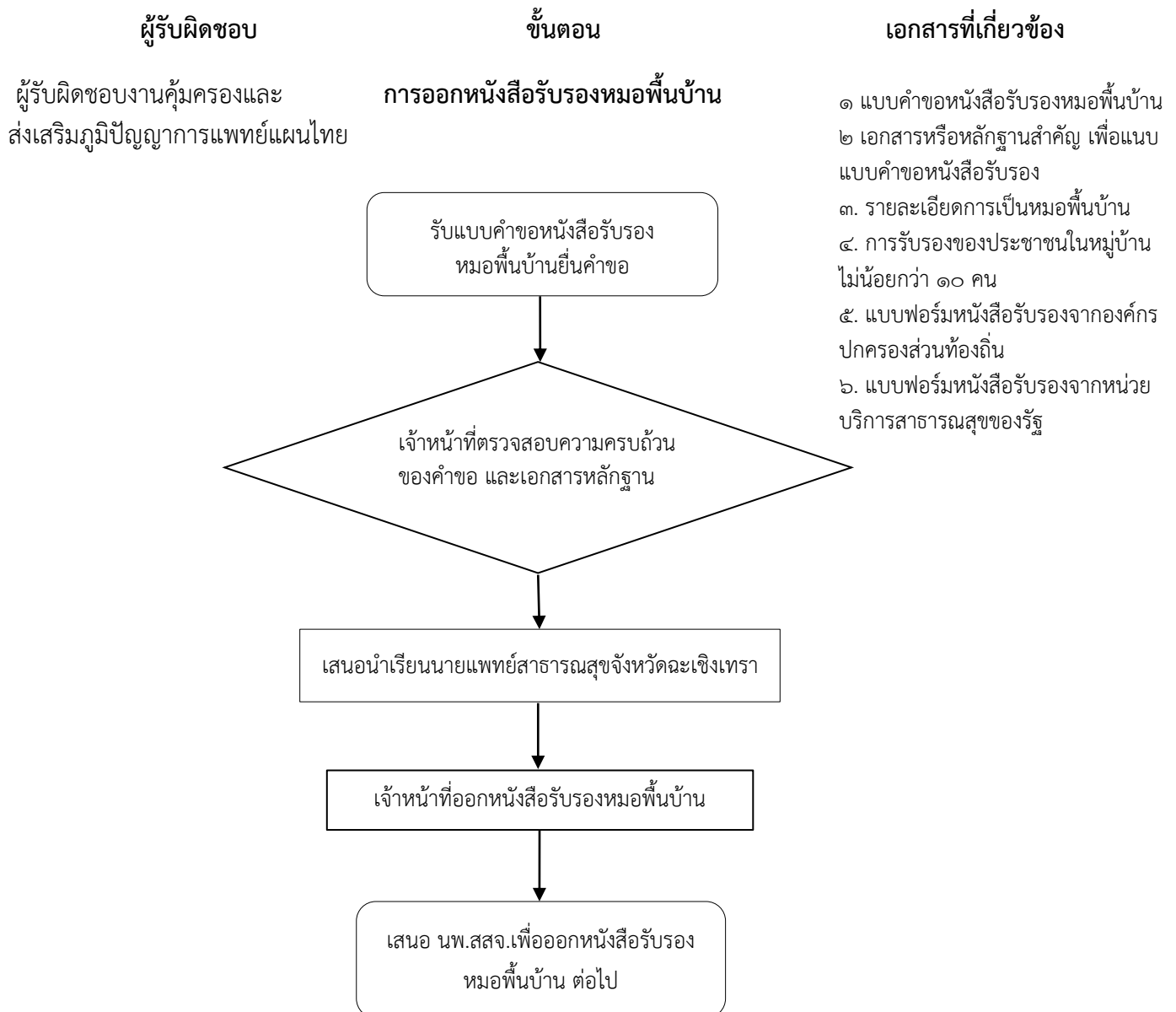
- ๔.๑ แบบคำขอหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน
- ๔.๒ เอกสารหรือหลักฐานสำคัญเพื่อแนบแบบคำขอหนังสือรับรอง
- ๔.๓ รายละเอียดการเป็นหมอพื้นบ้าน
- ๔.๔ การรับรองของประชาชนในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า ๑๐ คน
- ๔.๕ แบบฟอร์มหนังสือรับรองจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๔.๖ แบบฟอร์มหนังสือรับรองจากหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ

๕. เอกสารอ้างอิง

- ๕.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒
- ๕.๒ ระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน พ.ศ.๒๕๕๔
- ๕.๒ ระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การออกหนังสือรับรอง หมอพั่นบ้าน	รหัส ๐๐๙/๔ แผ่นที่ ๓/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การออกหนังสือรับรอง หมอพื้นบ้าน	รหัส ๐๐๙/๔ แผ่นที่ ๔/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๗. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ภายหลังการพิจารณาและคัดเลือกหมอพื้นบ้านตามหลักเกณฑ์การคัดกรองแล้วนั้น การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

๗.๑ หมอพื้นบ้านหรือผู้ขอเสนอชื่อหมอพื้นบ้าน สามารถขอ “แบบคำขออนุญาตรับรองหมอพื้นบ้าน” (ดังภาคผนวก ๒) แบบคำขออนุญาตรับรองหมอพื้นบ้าน

๗.๑.๑ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่ง

๗.๑.๒ สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

๗.๑.๓ download ไฟล์ได้ที่ <http://indi.dtam.mop.go.th> หรือ facebook สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย (ดังภาคผนวก ๗) เว็บไซต์สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย

๗.๒ ให้หมอพื้นบ้านจัดเตรียมหลักฐาน เอกสาร (ดังภาคผนวก ๓) รายละเอียดการเป็นหมอพื้นบ้าน และกรอกรายละเอียดให้ครบสมบูรณ์ เพื่อแนบแบบคำขออนุญาตรับรองหมอพื้นบ้าน (ยกเว้นความเห็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด ซึ่งเป็นบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดเท่านั้น)

๗.๓ ดำเนินการจัดทำหรือขอหนังสือรับรองจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ในภูมิลำเนาของหมอพื้นบ้านเท่านั้น) จากทั้ง ๓ ภาคส่วน คือ

๗.๓.๑ การรับรองของประชาชนในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

๗.๓.๒ หนังสือรับรองจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดังภาคผนวก ๕) แบบฟอร์มหนังสือรับรองจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. แบบฟอร์มหนังสือรับรองจากหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ

๗.๓.๓ หนังสือรับรองจากหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ (ดังภาคผนวก ๖) แบบฟอร์มหนังสือรับรองจากหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ

๗.๔ ดำเนินการยื่นเอกสารทั้งหมด ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ในภูมิลำเนา ของหมอพื้นบ้าน เท่านั้น สำหรับหมอพื้นบ้านที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถยื่นเอกสารได้ที่สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ในวันและเวลาราชการ

๗.๕ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในภูมิลำเนาของหมอพื้นบ้านจะเป็นผู้พิจารณาเอกสารและหลักฐานของหมอพื้นบ้านทั้งหมด แล้วดำเนินการลงผลการพิจารณาในหลักฐานเอกสารแนบคำขอ และแจ้งผลการพิจารณาให้หมอพื้นบ้านทราบ

๗.๖ สำหรับหมอพื้นบ้านที่ผ่านการพิจารณาซึ่งสมควรได้รับการขึ้นทะเบียนและออกหนังสือรับรองตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ นั้น ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา แจ้งจำนวนกระดาษสำหรับ พิมพ์หนังสือรับรองหมอพื้นบ้านมายังสำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย จากนั้น สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย จะดำเนินการจัดส่งกระดาษแบบพิเศษ เพื่อใช้สำหรับพิมพ์หนังสือรับรอง กลับไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

๗.๗ ทำการพิมพ์หนังสือรับรองพร้อมติดรูปถ่ายให้เรียบร้อย และเสนอนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เพื่อลงนามต่อไป

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การออกหนังสือรับรอง หมอพื้นบ้าน	รหัส ๐๐๙/๔ แผ่นที่ ๕/๕ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๗.๘ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา ถ่ายเอกสารหนังสือรับรองหมอพื้นบ้านที่ผ่านการลงนามแล้วเก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จำนวน ๑ ชุด พร้อมจัดทำทะเบียนการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้านไว้เป็นการเฉพาะเพื่อใช้ในการตรวจสอบ พร้อมกันนี้ให้สำเนาเอกสารหรือสแกนไฟล์ หนังสือรับรอง ส่งกลับมาที่ สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ นนทบุรี ๑๑๐๐๐ หรือ e-mail : phradorn7@hotmail.com เพื่อเป็นหลักฐานไว้ ณ ส่วนกลางด้วย อีก ๑ ชุด (ทั้งนี้ ให้ระบุเลขทะเบียนที่อยู่มุมบนขวาด้านหลังของกระดาษหนังสือรับรองมาด้วย) จากนั้น มอบหนังสือรับรองฉบับจริงแก่หมอพื้นบ้าน

๗.๙ สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย จะดำเนินการลงเลขทะเบียน (ตัวเลขตามมุมบนขวาด้านหลังของกระดาษหนังสือรับรอง) เพื่อจัดเก็บข้อมูลหมอพื้นบ้านทั่วประเทศที่ได้รับการออกหนังสือรับรองตามระเบียบดังกล่าวแล้ว

๗.๑๐ หากเกิดความผิดพลาดใดๆ จากการพิมพ์หนังสือรับรอง ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทำหนังสือขอยกเลิกเลขลำดับเดิมที่ผิดพลาด และขอกระดาษในเลขลำดับใหม่ต่อไป

๗.๑๑ หนังสือรับรองตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ นั้น มีอายุเพียง ๔ ปี หากครบกำหนด หมอพื้นบ้านต้องดำเนินการต่ออายุหนังสือรับรอง ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในภูมิลำเนาของหมอพื้นบ้านเท่านั้น (ดังภาคผนวก ๑) ระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๕ แผ่นที่ ๑/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาววรรณ ดำเกลี้ยง ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารธนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัติ
- ๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ๑.๓ กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ชุมชนและองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ๑.๔ ให้ความเห็นชอบในการสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามมาตรา ๓๙ วรรค ๓
- ๑.๕ พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของนายทะเบียนหรือของผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้
- ๑.๖ วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์การจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การบริหาร การจัดหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินกองทุนและการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ๑.๗ ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
- ๑.๘ ปฏิบัติการอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

๒. ขอบเขต

๒.๑ การดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด ตามกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ.ศ.๒๕๔๖ ข้อ ๘ กำหนดไว้ดังนี้

๒.๑.๑ ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด เรียกโดยย่อว่า กสจ. ซึ่งปลัดกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งในทุกจังหวัด ประกอบด้วย

๑. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
๒. ผู้แทนกลุ่มหมอพื้นบ้าน
๓. ผู้แทนกลุ่มองค์การเอกชนพัฒนาด้านการแพทย์แผนไทย
๔. ผู้แทนกลุ่มนักวิชาการ
๕. ผู้แทนกลุ่มผู้ผลิตหรือจำหน่ายยาแผนไทย
๖. ผู้แทนกลุ่มผู้ปลูกหรือแปรรูปสมุนไพร

กลุ่มละ ๑ คน เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการให้ กสจ. มีหน้าที่ในการคัดเลือกผู้สมควรเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด จากผู้แทน ๕ กลุ่มๆ ละ ๑ คนและประกาศชื่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือกระดับจังหวัด โดยปิดประกาศไว้ที่เปิดเผย ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แล้วให้ กสจ. แจ้งชื่อผู้ที่ได้รับ คัดเลือกพร้อมด้วยแบบเสนอชื่อและประวัติของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต่อ กส.ตามวันเวลาที่ กส.กำหนด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๘/๕ แผ่นที่ ๒/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๒.๒ คุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด

๒.๒.๑ มีสัญชาติไทย

๒.๒.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๕ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

๒.๒.๓ ไม่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานองค์การของรัฐ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำยกเว้น

นักวิชาการ

๒.๒.๔ ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือที่ปรึกษาทางการเมือง

๒.๒.๕ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

๒.๒.๖ ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

๒.๒.๗ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติด

๒.๒.๘ ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๓. คำนิยาม

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด หมายถึง ผู้แทนจากกลุ่มหมอพื้นบ้าน กลุ่มองค์กรเอกชนพัฒนา ด้านการแพทย์แผนไทย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ผลิตหรือจำหน่ายยาแผนไทย กลุ่มผู้ปลูกหรือแปรรูปสมุนไพร ที่รับการคัดเลือกตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ.๒๕๔๖ และกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๒ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๔๒

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ แบบเสนอชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (แบบ ภ.ท.๑)

๔.๒ แบบประวัติผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (แบบ ภ.ท.๑/๑)

๕. เอกสารอ้างอิง

๕.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

๕.๒ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ.๒๕๔๖

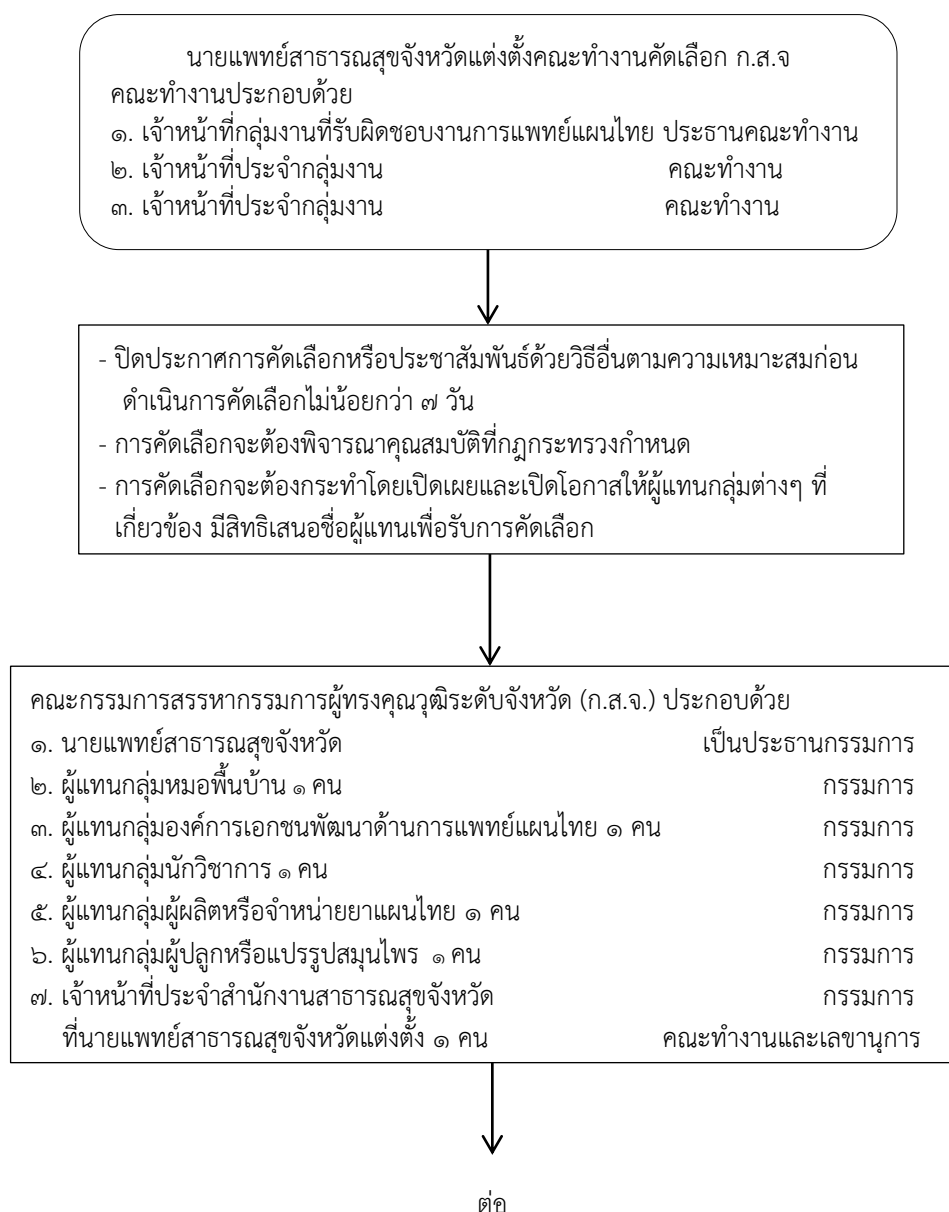
๕.๓ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๒

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๕ แผ่นที่ ๓/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

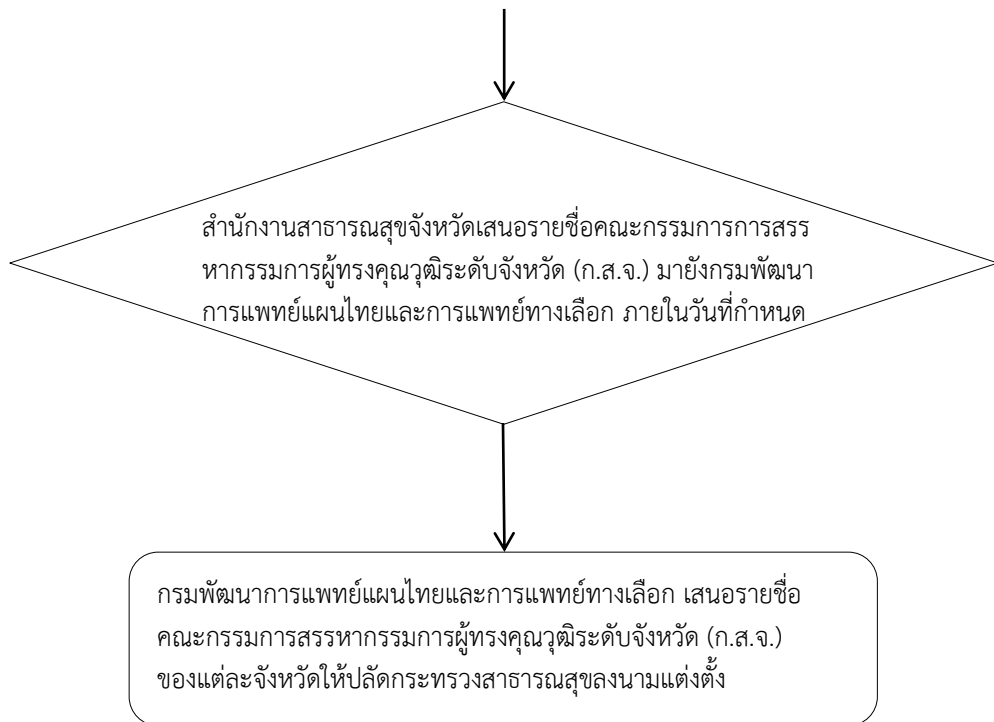
๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอน
ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองและ ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	การคัดเลือกคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด (ก.ส.จ.)

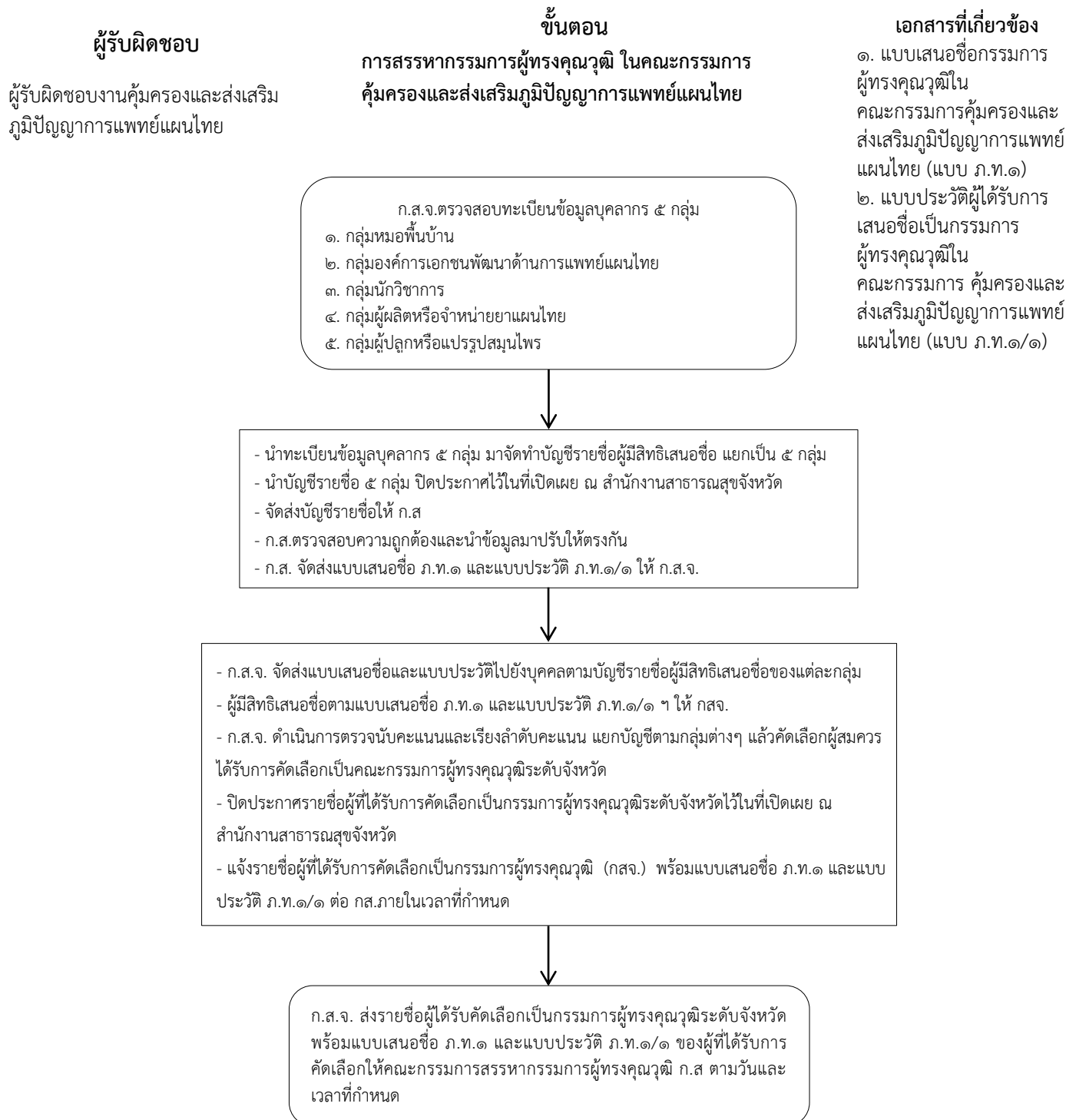
 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๕ แผ่นที่ ๔/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	---	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ต่อ)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๕ แผ่นที่ ๕/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ต่อ)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การสรรหากรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการ คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๕ แผ่นที่ ๖/๖ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	---	--

๗. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๗.๑ ขั้นตอนการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด หรือ ก.ส.จ.

๗.๑.๑ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ประสานแจ้งนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ดำเนินการคัดเลือกผู้แทนกลุ่มผู้มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ด้านการแพทย์แผนไทย ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัดและแจ้งรายชื่อไปยังกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๗.๑.๒ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่คัดเลือก ก.ส.จ.

๗.๑.๓ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ส่งรายชื่อ ก.ส.จ. ไปยังกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ภายในวันที่กำหนด เพื่อรวบรวมและเสนอปลัดกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งเป็น ก.ส.จ.

๗.๑.๔ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก นำส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด (ก.ส.จ.) พร้อมด้วยปฏิทินกำหนดการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแบบเสนอชื่อ (แบบ ภ.ท.๑) และแบบประวัติ (แบบ ภ.ท.๑/๑) ไปยังนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ในฐานะนายทะเบียนจังหวัดและประธาน ก.ส.จ. ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๗.๒ วิธีดำเนินการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด

๗.๒.๑ ให้ ก.ส.จ. ตรวจสอบทะเบียนข้อมูลบุคคลของกลุ่มต่างๆ

๗.๒.๒ ให้นายทะเบียนจังหวัดปิดประกาศรายชื่อข้อมูลบุคคลของกลุ่มต่างๆ ในฐานข้อมูล ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อตรวจสอบหรือเพิ่มเติมรายชื่อและข้อมูลในทะเบียนฯ ภายในวันที่กำหนด

๗.๒.๓ นำทะเบียนข้อมูลของบุคคลกลุ่มต่างๆ มาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเสนอชื่อ โดยแยกบัญชีรายชื่อตามกลุ่ม

๗.๒.๔ ให้ ก.ส.จ. ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือก โดยให้ผู้มีสิทธิเสนอชื่อในแต่ละกลุ่ม เสนอชื่อหรือคัดเลือกตนเอง

๗.๒.๕ ให้ ก.ส.จ. คัดเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อที่มีคะแนนสูงสุด กลุ่มละ ๑ คน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด และประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกในระดับจังหวัด โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

๗.๒.๖ ก.ส.จ. ส่งรายชื่อผู้ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัด พร้อมแบบเสนอชื่อ (ภ.ท.๑) และแบบประวัติ (ภ.ท.๑/๑) ของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้คณะกรรมการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.ส.) ตามวันและเวลาที่ ก.ส. กำหนด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๘/๖ แผ่นที่ ๑/๓ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาวกชพร สงฆ์วัฒนะ ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารธนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการนวดไทย ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ
- ๑.๒ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย
- ๑.๓ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับสถานบริการสุขภาพที่ดำเนินงานสมารถบำบัดอย่างต่อเนื่อง

๒. ขอบเขต

- ๒.๑ องค์ประกอบมาตรฐานการนวดไทย ประกอบด้วย ๖ ด้าน ดังนี้
 - ๒.๑.๑ ด้านคุณสมบัติทั่วไปของสถานพยาบาล
 - ๒.๑.๒ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๑.๓ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ
 - ๒.๑.๔ ด้านการบริการ
 - ๒.๑.๕ ด้านผู้ให้บริการนวดไทย
 - ๒.๑.๖ คุณสมบัติของสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยม
- ๒.๒ องค์ประกอบมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) ประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้
 - ๒.๒.๑ ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๒.๒ ด้านบุคลากร
 - ๒.๒.๓ ด้านการปฏิบัติงาน
 - ๒.๒.๔ ด้านการควบคุมคุณภาพ
 - ๒.๒.๕ ด้านการจัดบริการ
- ๒.๓ การดำเนินงานกิจกรรมสมารถบำบัดกับกลุ่มเป้าหมายหลัก ๓ กลุ่ม คือ
 - ๒.๓.๑ กลุ่มผู้ป่วยและญาติในสถานบริการ
 - ๒.๓.๒ กลุ่มเจ้าหน้าที่ในสถานบริการ
 - ๒.๓.๓ กลุ่มประชาชนทั่วไปในเขตรับผิดชอบของสถานบริการทางด้านสุขภาพ

๓. คำนิยาม

- ๓.๑ การประเมินมาตรฐานการนวดไทย
 - ๓.๑.๑ การนวดไทย หมายถึง การทำให้เกิดการขยับกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวหรือการสั่นสะเทือนของกล้ามเนื้อ ฟังผิด เส้นเอ็นที่แข็งแรงให้คลายตัว โดยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การตัด การดึง หรือโดยวิธีอื่นตามศาสตร์และศิลปะการนวด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๙/๖ แผ่นที่ ๒/๗ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๓.๑.๒ การนัดเพื่อส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การนัดเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ บรรเทาอาการปวดเมื่อย ผ่อนคลายความเครียด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในสถานพยาบาลและสถานประกอบการ

๓.๑.๓ การนัดเพื่อการรักษา หมายถึง การประกอบโรคศิลปะด้านการนวดไทย หมายถึง การตรวจ การรักษา การวินิจฉัย การบำบัด การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้ องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศิลปะการนวดไทย ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือวิชาชีพการแพทย์แผนไทย/การแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือผู้ช่วยแพทย์แผนไทยภายใต้การดูแลของ ผู้ประกอบวิชาชีพ หรือบุคคลซึ่งได้รับมอบหมาย จะกระทำการประกอบโรคศิลปะได้เฉพาะ ซึ่งต้องดำเนินการในสถานพยาบาลเท่านั้น

๓.๑.๔ สถานพยาบาล หมายถึง สถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะ ซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม การประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือการประกอบวิชาชีพทันตกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม ทั้งนี้โดยกระทำเป็นปกติธุระ ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ ได้แก่โรงพยาบาล และคลินิก ที่มีการจัดบริการนวดไทย โดยได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งนี้รวมถึงสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ซึ่งประกอบการ ขายยาโดยเฉพาะ

๓.๑.๕ ใบประกาศนียบัตรรับรองมาตรฐานการนวดไทย หมายถึง ใบรับรองมาตรฐานสถานพยาบาล ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้บริการด้านการนวดไทย มี ๒ ระดับ คือ ระดับมาตรฐานและระดับดีเยี่ยม

๓.๑.๖ ผู้ออกใบรับรอง หมายถึง อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด โดยตำแหน่งเป็นผู้ลงนามในใบประกาศนียบัตร

๓.๑.๗ คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานการนวดไทยสถานพยาบาล ที่ให้บริการด้านการนวดไทย หรือคณะกรรมการตรวจและประเมินมาตรฐานการนวดไทยประจำจังหวัด

๓.๒ การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.)

๓.๒.๑ การแพทย์แผนไทย หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์เกี่ยวกับ การตรวจวินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ การผดุงครรภ์ การนวดไทย และให้หมายความรวมถึงการเตรียม การผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อ (ตามพรบ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๔๒)

๓.๒.๒ การแพทย์ผสมผสาน หมายถึง การแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์แผนจีน

๓.๒.๓ การแพทย์พื้นบ้านไทย หมายถึง การดูแลสุขภาพกันเองในชุมชนแบบดั้งเดิม จนกลายเป็น ส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรที่แตกต่างกัน ในแต่ละท้องถิ่นและเป็นที่ยอมรับของชุมชนนั้น

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๙/๖ แผ่นที่ ๓/๗ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๓.๒.๔ การแพทย์ทางเลือก หมายถึง การแพทย์ที่ไม่ใช่การแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์อื่นๆ ที่เหลือถือเป็นการแพทย์ทางเลือกหมด

๓.๒.๕ การแพทย์แผนจีน หมายถึง การกระทำต่อมนุษย์ที่เกี่ยวกับ การตรวจวินิจฉัย การบำบัดโรค การป้องกันโรค หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกายตามศาสตร์และความรู้แบบแพทย์แผนจีนที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมาหรือตามการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในหลักสูตรการแพทย์แผนจีน ไม่น้อยกว่า ๕ ปี ที่คณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะให้การรับรอง

๓.๒.๖ โรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน หมายถึง โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่มีการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

๓.๓ การดำเนินงานสมมติบำบัด

๓.๓.๑ งานสมมติบำบัด หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทาน ศีล ภาวนา

๓.๓.๒ กิจกรรมทาน หมายถึง การทำกิจกรรมที่เป็นการกระทำให้ผู้อื่น เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจให้เกิดความเสียสละ ลดความโลภ ความโกรธ และความหลง

๓.๓.๓ กิจกรรมศีล หมายถึง การทำกิจกรรมหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปเกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการทำกิจกรรมที่จะช่วยฝึกความประพฤติทางจริยธรรม ด้วยการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๓.๓.๔ กิจกรรมภาวนา หมายถึง การทำจิตใจให้สงบ การฝึกอบรมจิตใจให้เจริญ งามขึ้น ด้วยปัญญา ด้วยคุณธรรม เพื่อความสงบ และความบริสุทธิ์ผ่องใส

๔. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ แบบแสดงความจำนองขอรับรองมาตรฐานการนวดไทย

๔.๒ แบบประเมินตนเองของสถานพยาบาล

๔.๓ แบบประเมินสถานพยาบาล

๔.๔ แบบรายงานผลการประเมินมาตรฐานการนวดไทย

๔.๕ แบบบันทึกผลการประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) (สำหรับ รพท./รพช.)

๔.๖ แบบบันทึกผลการประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) (สำหรับ รพ.สต.)

๔.๗ แบบรายงานผลการดำเนินงานสมมติบำบัด

๕. เอกสารอ้างอิง

๕.๑ คู่มือมาตรฐานการนวดไทยในสถานพยาบาลภาครัฐ/เอกชนและสถานบริการ/สถานประกอบการ

๕.๒ คู่มือมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.)

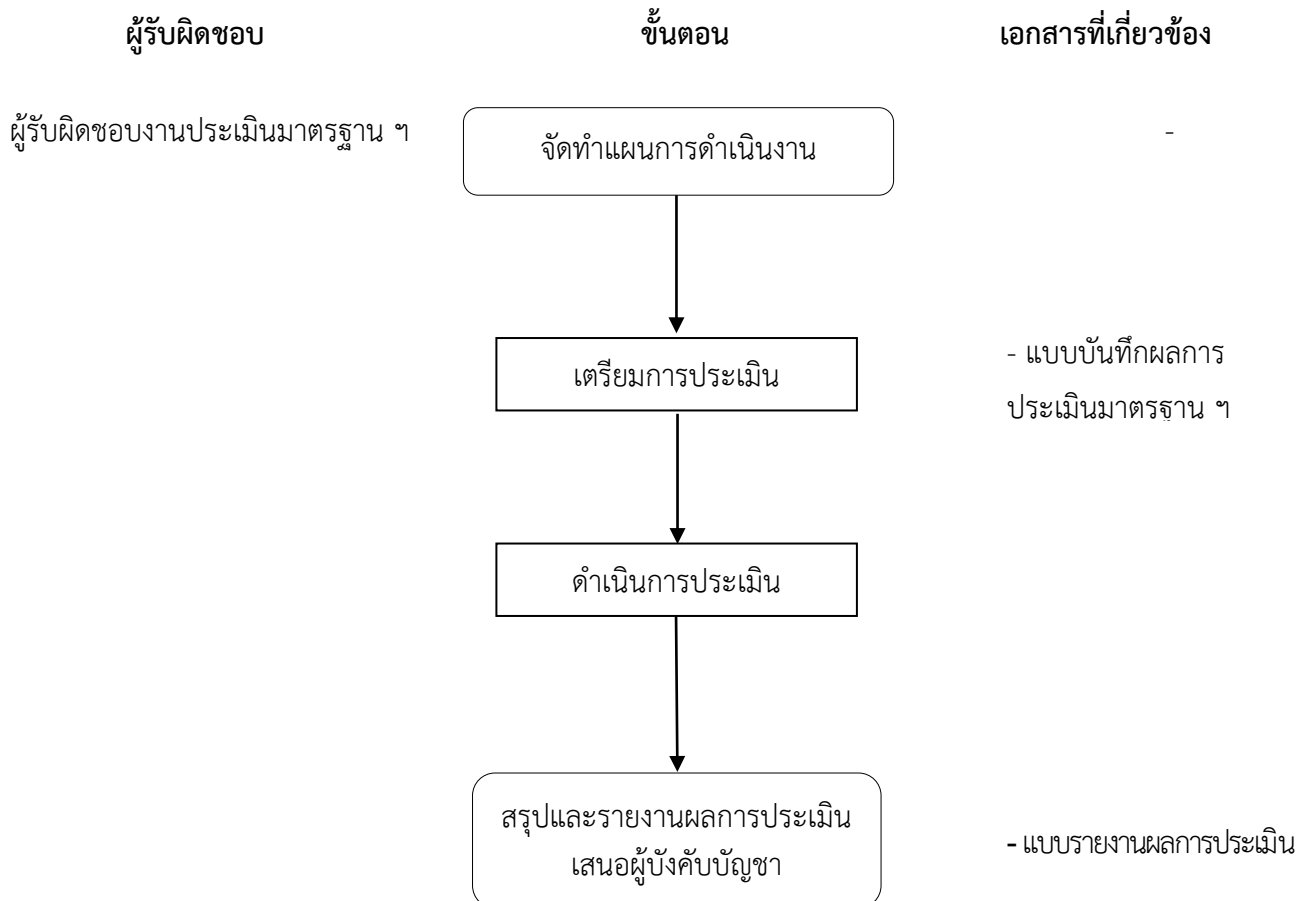
๕.๓ คู่มือมาตรฐานการดำเนินงานสมมติบำบัดในสถานบริการสุขภาพ

๕.๔ เกณฑ์การประเมินงานสมมติบำบัดในสถานบริการสุขภาพ

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๘/๖ แผ่นที่ ๕/๗ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ต่อ)

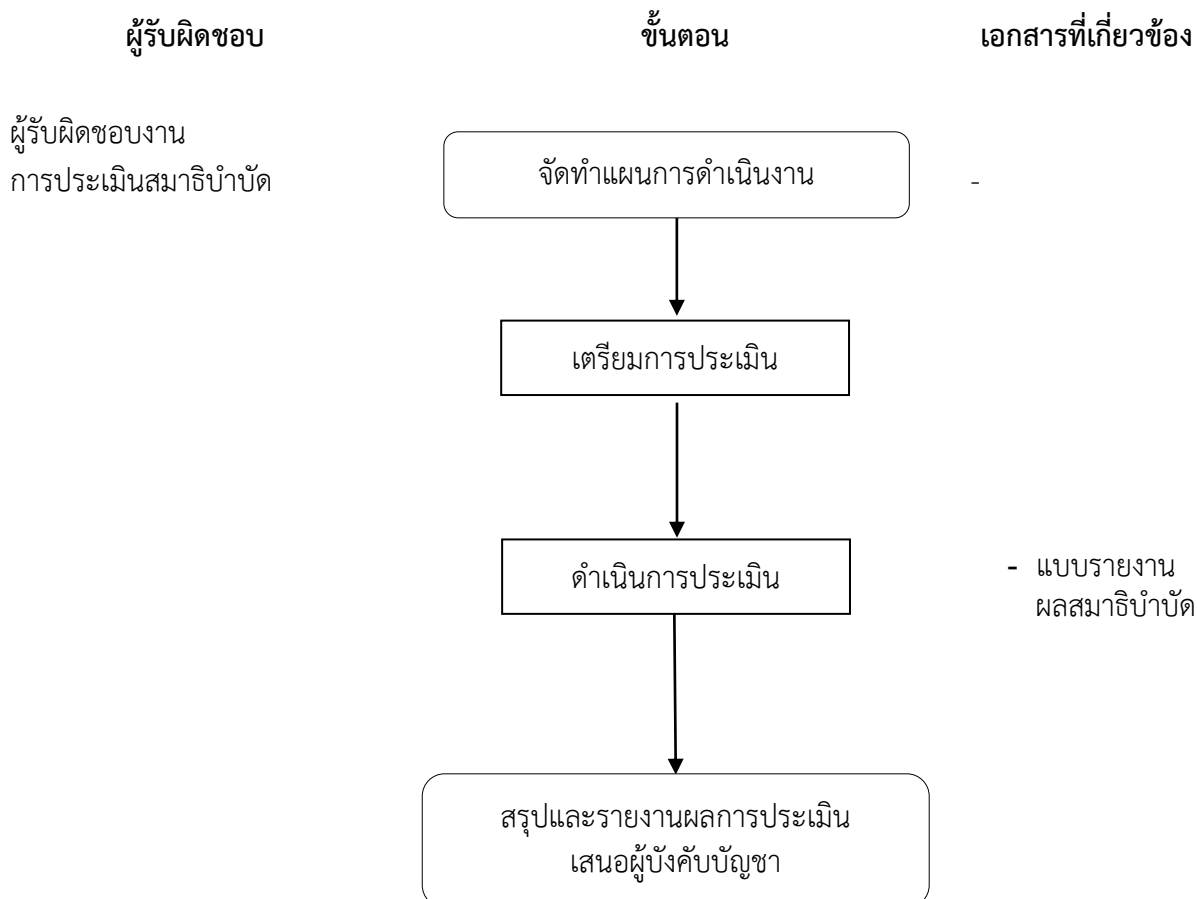
๖.๒ การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๘/๖ แผ่นที่ ๖/๗ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

๖. แผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน (ต่อ)

๖.๓ การประเมินสมรรถิาบำบัด

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การประเมินคุณภาพ สถานบริการด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	รหัส ๐๐๙/๖ แผ่นที่ ๗/๗ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	--

๗.รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๗.๑ การประเมินมาตรฐานการนวดไทย

๗.๑.๑ จัดทำแผนการดำเนินงาน

๗.๑.๒ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการออกประเมินมาตรฐานฯ

๗.๑.๓ จัดทำหนังสือแจ้งพื้นที่ พร้อมกำหนดวันเวลา ในการประเมิน

๗.๑.๔ จัดทำหนังสือขออนุญาตไปราชการ

๗.๑.๕ จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการประเมิน

๗.๑.๖ เจ้าหน้าที่ดำเนินการประเมินสถานบริการสาธารณสุขของรัฐที่เปิดให้บริการนวดไทย

๗.๑.๗ สรุปและรายงานผลการประเมิน

๗.๒ การประเมินมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สต.พท.)

๗.๒.๑ จัดทำแผนการดำเนินงาน

๗.๒.๒ จัดทำหนังสือแจ้งพื้นที่ พร้อมกำหนดวันเวลา ในการประเมิน

๗.๒.๓ จัดทำหนังสือขออนุญาตไปราชการ

๗.๒.๔ จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการประเมิน

๗.๒.๕ เจ้าหน้าที่ดำเนินการประเมินสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ที่เปิดให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

๗.๒.๖ สรุปและรายงานผลการประเมิน

๗.๓ การดำเนินงานสมาริบำบัด

๗.๓.๑ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกสถานบริการที่ดีเด่นที่สุดงานสมาริบำบัด

๗.๓.๒ จัดทำแผนการดำเนินงาน

๗.๓.๓ จัดทำหนังสือแจ้งพื้นที่ พร้อมกำหนดวันเวลา ในการคัดเลือก

๗.๓.๔ จัดทำหนังสือขออนุญาตไปราชการเสนอผู้บังคับบัญชาอนุมัติ พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการคัดเลือก

๗.๓.๕ คณะกรรมการคัดเลือกสถานบริการสุขภาพที่ดีดำเนินงานสมาริบำบัด

๗.๓.๖ สรุปและรายงานผลการคัดเลือก

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดการบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๑/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
กลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้จัดทำ นางสาวกชพร สงฆ์วัฒนะ ผู้ตรวจสอบ (นางวัฒนวรรณ วรรณไกรโรจน์) หัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก	ผู้อนุมัติ (นายปรารถนา ประสงค์ดี) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยในคลินิกบริการแพทย์แผนไทย ให้มีความเหมาะสมชัดเจนตามบริบทและเกิดความต่อเนื่องในการดูแลสุขภาพของประชาชน
- ๑.๒ เพื่อพัฒนาให้มีคลินิกบริการการแพทย์แผนไทยที่มีความพร้อม มีระบบบริการแพทย์แผนไทยที่เหมาะสมชัดเจน เพื่อให้บริการแก่ประชาชน
- ๑.๓ เพื่อให้การจัดการบริการการแพทย์แผนไทยในการรักษาโรคทั่วไปแก่ประชาชน เหมาะสมชัดเจน

๒. ขอบเขต

- ๒.๑ องค์ประกอบมาตรฐานการนวดไทย ประกอบด้วย ๖ ด้าน ดังนี้
 - ๒.๑.๑ ด้านคุณสมบัติทั่วไปของสถานพยาบาล
 - ๒.๑.๒ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๑.๓ ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ
 - ๒.๑.๔ ด้านการบริการ
 - ๒.๑.๕ ด้านผู้ให้บริการนวดไทย
 - ๒.๑.๖ คุณสมบัติของสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยม
- ๒.๒ องค์ประกอบมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) ประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้
 - ๒.๒.๑ ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๒.๒ ด้านบุคลากร
 - ๒.๒.๓ ด้านการปฏิบัติงาน
 - ๒.๒.๔ ด้านการควบคุมคุณภาพ
 - ๒.๒.๕ ด้านการจัดบริการ

๓. คำนิยาม

- ๓.๑ การจัดการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบครบวงจร
 - ๓.๑.๑ การจัดการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบครบวงจร หมายถึง การจัดการด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย หรือหน่วยบริการด้านหน้าของโรงพยาบาล ที่มีการเชื่อมโยงและสะดวกในการปรึกษา ส่งต่อ กับแพทย์แผนปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป หรือโรงพยาบาลชุมชนที่มีความพร้อม เช่น โรงพยาบาลการแพทย์แผนไทย โดยให้คำปรึกษาทั่วไปและเฉพาะโรค นำร่องการให้บริการรักษาโรคที่โดดเด่น ๔ โรค ได้แก่ หอบหืดเรื้อรัง โรคไมเกรน โรคข้อเข่าเสื่อม และโรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนต้นในที่นี้หมายถึงโรคจมูกอักเสบจากภูมิแพ้) ทั้งนี้ถ้าหากโรงพยาบาลใดมีศักยภาพและความพร้อมสามารถดำเนินการโรคอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดการบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๒/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	---	---

๓.๒ การจัดการบริการ (ในคลินิกการแพทย์แผนไทย) ประกอบด้วย

๓.๒.๑ การแพทย์แผนไทย

ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๕๖ หมายถึงกระบวนการทาง การแพทย์เกี่ยวกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของมนุษย์ การผดุงครรภ์ การนวดไทยและให้หมายรวมถึง การเตรียมการผลิตยาแผนไทย และการประดิษฐ์อุปกรณ์และ เครื่องมือทางการแพทย์ ทั้งนี้ โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมาโดย ผู้ประกอบ วิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์

๔. ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ได้แก่

๔.๑ เวชกรรมไทย หมายถึง การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การป้องกันโรค การส่งเสริม และการฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการผดุงครรภ์ไทย เกสัชกรรมไทย และการนวดไทย ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผน ไทย

๔.๒ เกสัชกรรมไทย หมายถึง การกระทำให้การเตรียมยา การผลิตยา การประดิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์ แผนไทยหรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และการจัดจำหน่ายยาตามกฎหมาย ว่าด้วยยา ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

๔.๓ ผดุงครรภ์ไทย หมายถึง การตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การส่งเสริมสุขภาพ หญิง มีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแล การส่งเสริมและการ ฟื้นฟูสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอด ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

๔.๔ การนวดไทย หมายถึง การตรวจ วินิจฉัย การบำบัด การรักษา การป้องกันโรค การส่งเสริมและ ฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับศิลปะการนวดไทย ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

๕. การแพทย์แผนไทย

๕.๑ วิธีการรักษา

๕.๑.๑ การใช้ยาแผนไทย เช่น

- ๑) ยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ
- ๒) ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ
- ๓) ยาปรุงสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย
- ๔) ยาแผนไทยที่อยู่ในเภสัชตำรับโรงพยาบาล เป็นต้น

๕.๑.๒ การนวดไทย

๕.๑.๓ การประคบสมุนไพร

๕.๑.๔ การอบไอน้ำสมุนไพร

๕.๑.๕ การทบทับหม้อเกลือ

๕.๑.๖ อื่นๆ ตามดุลยพินิจของแพทย์แผนไทย

๕.๒ โรค/อาการที่สามารถให้การรักษได้แก่

๕.๒.๑ โรคและอาการของระบบทางเดินหายใจ

อาการไอ เจ็บคอ มีเสมหะ อาการหวัด คัดจมูก มีน้ำมูกใสๆ หรือแพ้อากาศ อาการไข้ เป็นต้น

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๓/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	---

๕.๒.๒ โรคและอาการของระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูก
อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ ข้อเข่าเสื่อม กลุ่มอาการที่เกิดจากการทำงาน (Office syndrome) เป็นต้น

๕.๒.๓ โรคและอาการของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ เช่นกลุ่มโรคบุรุษและสตรี โลหิตสตรี
สตรีหลังคลอดที่มีน้ำนมน้อย น้ำคาวปลาไหลไม่สะดวก สตรีที่มีอาการปวดประจำเดือน ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ ตกขาวที่ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อ เป็นต้น

๕.๒.๔ โรคและอาการของระบบไหลเวียนโลหิต
พะอืดพะอม คลื่นไส้ อาเจียน หน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน ตาพร่า คล้ายจะเป็นลม) อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ กินอาหารไม่ได้ อาการชืดที่เกิดจากโลหิตจาง เป็นต้น

๕.๒.๕ โรคและอาการของระบบผิวหนัง
อาการผด ผื่น คัน แมลงสัตว์กัดต่อย เริม งูสวัด กลาก เกลื้อน น้ำกัดเท้า เชื้อราที่ผิวหนัง แผล ฝี ลมพิษ แผลร้อนในปาก สะเก็ดเงิน อีสุกอีใส เป็นต้น

๕.๒.๖ โรคและอาการของระบบทางเดินอาหาร
อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ท้องผูก ท้องเสีย ริดสีดวง แผลในกระเพาะอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น

๕.๒.๗ โรคและอาการของระบบทางเดินปัสสาวะ
ปัสสาวะกระปริดกระปรอย ปัสสาวะแสบขัด ปัสสาวะไม่สุด เป็นต้น

๕.๒.๘ โรคและอาการของระบบประสาท
กลุ่มอัมพฤกษ์ อัมพาต โรคพาร์กินสัน อาการชามือ ชาเท้า เวียนศีรษะ คลื่นไส้ ลม ปะกำ(ไมเกรน) ภาวะเครียด เป็นต้น

๕.๒.๙ อื่นๆ ตามดุลยพินิจของแพทย์แผนไทย

๖. แนวทางการจัดบริการการแพทย์แผนไทย

๖.๑ มีคลินิกบริการการแพทย์แผนไทยที่ให้การรักษาโรคทั่วไป

๖.๒ มีคลินิกบริการการแพทย์แผนไทยที่ให้การรักษาเฉพาะโรค

๖.๓ กำหนดวัน เวลาให้บริการอย่างชัดเจน ตามบริบท รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง

๗. ผู้รับบริการ มีดังนี้

๗.๑ ผู้รับบริการที่ผ่านการคัดกรองโดยพยาบาลคัดกรองหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคัดกรองภายใต้ พยาบาลวิชาชีพที่แผนกผู้ป่วยนอก(ในคลินิกคือแพทย์แผนไทย(อายุรเวช)/แพทย์แผนไทยประยุกต์

๗.๒ ผู้รับบริการที่ส่งปรึกษาจากแพทย์แผนปัจจุบัน

๗.๓ ผู้รับบริการที่ต้องการมาตรฐานรักษาที่แผนกแพทย์แผนไทย ด้วยความสมัครใจโดยตรง

๘. ผู้ให้บริการ ในแต่ละสาขาประกอบด้วยบุคลากร ดังนี้

๘.๑ การแพทย์แผนไทย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๘.๒.๑ แพทย์แผนปัจจุบัน เป็นที่ปรึกษางานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในหน่วยบริการ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน
เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์
แผนไทย

รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๔/๑๑
ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ -
วันที่อนุมัติ

๘.๓.๒ แพทย์แผนไทย ซึ่งได้รับใบประกอบวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยประเภทเวชกรรมไทย หรือ สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ทำหน้าที่ในการตรวจวินิจฉัย และสั่งการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย ตรวจรักษาโรคทั่วไปและเฉพาะโรค ครอบคลุมทั้งด้านเวชกรรมไทย เภสัชกรรมไทย ผดุงครรภ์ไทย และ การนวดไทย ที่ห้องตรวจแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล (คลินิกการแพทย์แผนไทย) โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบ ดังนี้

๑) ชักประวัติ ตรวจร่างกาย วินิจฉัย สั่งการรักษา และให้บริการทางการแพทย์แผนไทย ที่ห้องตรวจโรคที่แผนกผู้ป่วยนอกหรือที่คลินิกการแพทย์แผนไทยตามบริบทของโรงพยาบาล

๒) ดูแล กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ช่วยแพทย์แผนไทย ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ

๓) ปรึกษา/รับ/ส่งต่อผู้ป่วย ระหว่างแพทย์แผนไทย กับแพทย์แผนปัจจุบัน และแพทย์ทางเลือก

๘.๑.๓ พยาบาลคัดกรองผู้ป่วยนอก มีหน้าที่คัดกรองผู้ป่วยประเมินอาการ และอาการแสดง เบื้องต้น โดยใช้แนวทางการคัดกรองการให้บริการการแพทย์แผนไทยคู่ขนานแผนกผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลรัฐ เป็นเกณฑ์เพื่อส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษา

๘.๑.๔ ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการนวดไทย การผดุงครรภ์ไทย และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้การดูแล กำกับ ของแพทย์แผนไทย

๘.๑.๕ บุคลากรอื่นๆ ขึ้นกับภาระงาน และการมอบหมายของหัวหน้าหน่วยบริการ

๘.๑.๖ การแพทย์ทางเลือก บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและสาธารณสุข ที่มีความรู้ความสามารถในการบริการ ด้านการแพทย์ทางเลือกที่ผ่านการอบรมหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง

มาตรฐานการจัดบริการ

การแพทย์แผนไทย

มาตรฐานด้านสถานที่/เครื่องมือเครื่องใช้/สิ่งแวดล้อม/การควบคุมคุณภาพ ยึดตามมาตรฐาน โรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (รพ.สส.พท.)

การแพทย์ทางเลือก

มาตรฐานด้านสถานที่/เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งแวดล้อม/ควบคุมคุณภาพ เป็นไปตามบริบท ของแต่ละสถานบริการ

ขั้นตอนการให้บริการ

๑. ผู้ป่วยมาโรงพยาบาล

๑.๑ ผู้ป่วยทั่วไป : เจ้าหน้าที่ห้องบัตร หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งผู้ป่วยเข้ารับการคัดกรองตามระบบการคัดกรองของโรงพยาบาล

๑.๒ กรณีผู้ป่วยมาตามนัดคลินิกเฉพาะโรค : เจ้าหน้าที่ห้องบัตร หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่งผู้ป่วยเข้าตรวจที่คลินิกเฉพาะโรค โดยไม่ต้องผ่านการตรวจจากคลินิกทั่วไป

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๕/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	---

๒. การคัดแยกผู้ป่วย

การคัดแยกผู้ป่วยเป็นการคัดแยกอาการ และสัญญาณชีพเบื้องต้นว่ามีภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ หรือ ภาวะคุกคามต่อชีวิตหรือไม่ ตามระบบ Triage ของโรงพยาบาล โดยเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ภายใต้การกำกับดูแลของพยาบาลวิชาชีพ

๓. การคัดกรองผู้ป่วย

๓.๑ การคัดกรองผู้ป่วยคลินิกการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบครบวงจรที่ให้การรักษา โรคทั่วไป

การคัดกรองผู้ป่วยโดยพยาบาลคัดกรอง หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคัดกรองภายใต้การกำกับดูแลของพยาบาลวิชาชีพ ทำการวัดสัญญาณชีพ (vital signs) ชักประวัติการประเมินอาการเบื้องต้น พิจารณาขอบเขตโรคและคัดกรองอาการผู้ป่วยที่สามารถให้การรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

๑) หลักเกณฑ์คุณลักษณะทั่วไปของผู้ป่วย

(๑) ประเภท

- ผู้ป่วยทั่วไปที่ไม่มีอาการซับซ้อน ,ไม่จำกัดเพศ

(๒) อายุ

- อายุ ๖-๘๐ ปี หรือตามดุลยพินิจ

(๓) น้ำหนัก

- ไม่จำกัด

(๔) สัญญาณชีพ

ความดันโลหิต

- Systolic blood pressure ๙๐-๑๔๐ มิลลิเมตรปรอท
- Diastolic blood pressure ๖๐-๙๐ มิลลิเมตรปรอท

อุณหภูมิ

- เด็กไม่มีไข้
- ผู้ใหญ่มีไข้ ≤ 38.0 องศาเซลเซียส (ไม่มีภาวะแทรกซ้อนในลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย)

อัตราการหายใจ

- เด็กอายุ ๖- ๑๒ ปี : ๒๐-๒๔ ครั้งต่อนาที
- ผู้ใหญ่ : ๑๔-๒๔ ครั้งต่อนาที (หายใจสม่ำเสมอ และไม่มีภาวะแทรกซ้อนในลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย)

อัตราการเต้นของชีพจร

- เด็กอายุ ๖-๑๒ ปี : ๘๐-๑๐๐ ครั้งต่อนาที
- ผู้ใหญ่ : ๖๐-๑๐๐ ครั้งต่อนาที (ชีพจรเต้นสม่ำเสมอ และไม่มีภาวะแทรกซ้อนในลักษณะที่จะเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย)

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๖/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	---

๒) โรคและอาการที่รับดูแลรักษา

(๑) โรคและอาการของระบบทางเดินหายใจ

๑. อาการไอ ผู้ป่วยที่มีอาการไอ เจ็บคอ มีเสมหะ

ข้อห้าม กรณี

- ไอมีเลือดปน / ไอเป็นเลือด
- ไอเรื้อรังมากกว่า ๒ สัปดาห์ มีอาการเจ็บหน้าอก/น้ำหนักลด/เข้าเกณฑ์วัณโรคปอด
- ไอร่วมกับมีอาการหอบเหนื่อย
- ไอและมีประวัติสัมผัสสัตว์ปีก/มีความเสี่ยงเป็นไข้หวัดนก/ซาร์
- ไอมีเสมหะสีเขียวเหลือง
- ไอและมีฝ้าสีเทาที่ต่อมทอนซิล (สงสัยคอตีบ)
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๒. อาการหวัด ผู้ป่วยที่มีอาการหวัด คัดจมูก มีน้ำมูกใส หรือแพ้อากาศ

ข้อห้าม กรณี

- SpO₂ < ๙๕%
- หายใจเหนื่อยหอบ
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๓. อาการไข้

ข้อห้าม กรณี

- มีไข้หนาวสั่น มีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น อาเจียน ปวดท้อง เป็นต้น
- เด็กมีประวัติชักจากไข้สูง
- ผู้ใหญ่มีประวัติเป็นโรคลมชัก (Epilepsy)
- มีไข้มากกว่า ๓ วัน
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

(๒) โรคและอาการของระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้าง

ผู้ป่วยที่มาด้วยอาการปวดกล้ามเนื้อ เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ ข้อเข่าเสื่อม กลุ่มอาการที่เกิดจากการทำงาน Office syndrome อุบัติเหตุบริเวณกล้ามเนื้อและข้อที่ผ่านการประเมินจากแพทย์แผนปัจจุบันแล้วว่าไม่มีภาวะอันตรายร้ายแรง

ข้อห้าม กรณี

- มีภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ (Deep vein thrombosis : DVT)
- มีประวัติโรคกระดูกพรุนชนิดรุนแรง ,ผู้ป่วยที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อรุนแรง
- บริเวณที่มีการบาดเจ็บภายใน ๔๘ ชั่วโมง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

ข้อควรระวังกรณี

- มีภาวะปวด บวม แดง ร้อน

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๗/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
---	--	---

(๓) โรคและอาการของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ เช่น กลุ่มโรคบุรุษและสตรี โลหิตสตรี เป็นต้น

๑. สติหลังคลอดบุตรที่มีน้ำนมน้อย น้ำคาวปลาไหลไม่สะดวก

ข้อห้าม กรณี

- น้ำคาวปลามีกลิ่นเหม็น ,มีภาวะติดเชื้อที่ช่องคลอด
- มีภาวะติดเชื้อแผลฝีเย็บ / แผลฝีเย็บแยก
- มีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
- มีอาการปวดท้องน้อย ,มดลูกไม่ลดระดับลงตามเกณฑ์
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

ข้อควรระวัง กรณี

- เคยมีประวัติตกเลือดหลังคลอด

๒. สตรีที่มีอาการปวดประจำเดือน ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ ตกขาวที่ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อ

ข้อห้าม กรณี

- สงสัยว่ามีภาวะตั้งครรภ์ ได้แก่ ประจำเดือนขาด แพ้ท้อง คลื่นไส้ อาเจียน
- มีภาวะทางเดินปัสสาวะอักเสบ ได้แก่ ปัสสาวะแสบขัดร่วมกับมีไข้หนาวสั่น
- คลำได้ก้อนบริเวณท้องน้อย
- ประจำเดือนออกมาผิดปกติมากกว่า ๕ วัน ปริมาณประจำเดือนไม่ลดลง
- มีอาการปวดรุนแรงมากหรือตรวจพบเยื่อช่องท้องอักเสบ
- มีภาวะซีด และอ่อนเพลียมาก
- ตามดุลยพินิจของผู้คัดกรอง

(๔) โรคและอาการของระบบไหลเวียนโลหิต

ผู้ป่วยที่มาด้วยอาการวิงเวียนศีรษะ มีอาการพะอืดพะอม คลื่นไส้ อาเจียน หน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน ตาพร่า คล้ายจะเป็นลม) ใจสั่น เบื่ออาหาร ท้องอืด ท้องเฟ้อ อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ กินอาหารไม่ได้ อาการซีด ที่เกิดจากโลหิตจาง

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการวิงเวียน และอาเจียน หรืออาการแสดงที่อาจเกิดจากความผิดปกติของสมอง
- มีประวัติโรคลมชัก (Epilepsy)
- มีประวัติหรือสงสัยโรคเลือด เช่น Bicytopenia,Thalassemia,G-6-PD เป็นต้น
- มีประวัติโรคหัวใจ
- มีอาการและอาการแสดง หรือสงสัยโรคหัวใจขาดเลือด
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๘/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	---

(๕) โรคและอาการของระบบผิวหนัง

ผู้ป่วยที่มาด้วยอาการผด ผื่น คัน แผลงสัต์ว์กัดต่อย เริ่ม งูสวัด กลากเคลื่อน น้ำกัดเท้า เชื้อราที่ผิวหนัง แผล ฝี ลมพิษ แผลร้อนในปาก สะเก็ดเงิน อีสุกอีใส

ข้อห้าม กรณี

- เป็นโรค มือ เท้า ปาก
- มีแผลติดเชื้อหรือแนวโน้มว่าจะเกิดการติดเชื้อ
- ผู้ป่วยมีอาการ หรือเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Anaphylactic shock
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

(๖) โรคและอาการของระบบทางเดินอาหาร

๑. อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ผู้ป่วยมีอาการแน่น จุกเสียด ท้องอืด มีลมในท้อง อืดอัด อาจมีอาการเรอและผายลมร่วมด้วย

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการเบื่ออาหาร น้ำหนักลด,มีภาวะลำไส้อุดตัน/มีประวัติผ่าตัดในช่องท้อง
- มีตาเหลือง ตัวเหลือง,มีต่อมน้ำเหลืองที่คอโต
- มีตับโตหรือคลำได้ก้อนในท้อง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๒. ท้องผูก ผู้ป่วยที่ถ่ายอุจจาระผิดปกติ ปริมาณอุจจาระน้อยกว่าปกติ อุจจาระมีลักษณะแข็ง (แข็งเหมือนก้อนซีแพะ) ถ่ายอุจจาระลำบากต้องเบ่งขณะถ่าย

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการท้องผูกสลับท้องเสีย อุจจาระมีมูกเลือด
- น้ำหนักลด เบื่ออาหาร,คลำพบต่อมน้ำเหลืองโต
- ผู้ป่วยให้ประวัติว่าคลำพบก้อนในท้อง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๓. ท้องเสีย ผู้ป่วยมีอาการถ่ายเหลว

ข้อห้าม กรณี

- ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
- มีอาเจียนอย่างมาก / รุนแรง
- อุจจาระมีมูกเลือดปน ,ถ่ายเป็นน้ำจำนวนมาก
- มีอาการปวดท้องมาก ท้องแข็งตึง(Rebound tenderness ,Guarding)
- สงสัยมีภาวะเยื่อช่องท้องอักเสบ (Peritonitis)
- Pain score ≥ 5
- มีอาการขาดน้ำ ได้แก่ปากแห้ง เวียนศีรษะขณะลุกเปลี่ยนท่า
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๙/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	---

๔. ริดสีดวงทวาร

ผู้ป่วยที่มีอาการถ่ายอุจจาระมีเลือดสดปน หรือมีหัวริดสีดวงทวารยื่นออกมาภายนอก
 ข้อห้าม กรณี

- มีภาวะ Active bleeding
- เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ผอมลงตรวจทางทวารหนักพบก้อนแข็ง ขรุขระ
- มีภาวะซีดจากการเสียเลือดเรื้อรัง อาการวิงเวียน เหนื่อย อ่อนเพลีย
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๕. แผลในกระเพาะอาหาร

ผู้ป่วยมีอาการปวดท้องก่อนและหลังรับประทานอาหาร แสบยอดอก แผลในกระเพาะอาหาร
 ข้อห้าม กรณี

- อาการและอาการแสดงที่สงสัยว่าจะเป็นโรคหัวใจขาดเลือด
- ถ่ายอุจจาระเป็นสีดำ
- มีอาการปวดท้องร่วมกับท้องแข็งตึง
- อาเจียนเป็นสี coffee ground
- Pain Score ≥ 5
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๖. คลื่นไส้ อาเจียน ผู้ป่วยที่มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนที่เกิดจากระบบทางเดินอาหาร

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการท้องเสีย และภาวะขาดน้ำที่รุนแรง, มีอาเจียนเป็นเลือดสด, มีอาเจียนพุ่ง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

(๗) โรคและอาการของระบบทางเดินปัสสาวะ

ผู้ป่วยที่มีอาการปัสสาวะกระปริดกระปรอย ปัสสาวะแสบขัด ปัสสาวะไม่สุด ผู้ป่วยที่มีอาการและ
 อาการแสดงของนิ่วที่ผ่านการตรวจประเมินจากแพทย์แผนปัจจุบันแล้ว

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการแสดงที่บ่งบอกว่าเป็นนิ่ว ปวดหลัง
- มีอาการปวด / กดเจ็บบริเวณหัวเหน่า
- มีปัสสาวะเป็นเลือด
- มีปัสสาวะเป็นหนอง
- มีไข้ร่วมกับปัสสาวะแสบขัดรุนแรง
- Pain Score ≥ 5
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา	คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์ แผนไทย	รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๑๐/๑๑ ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ - วันที่อนุมัติ
--	--	--

(๘) โรคและอาการของระบบประสาท

๑. กลุ่มอัมพฤกษ์ อัมพาต โรคพาร์กินสัน มีอาการชามือ ชาเท้า ที่ได้รับการประเมินจากแพทย์แผนปัจจุบันแล้ว

ข้อห้าม กรณี

- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๒. ภาวะเครียด

ผู้ป่วยที่มีอาการนอนไม่หลับ วิตกกังวล

ข้อห้ามกรณี

- กรณีที่มีอาการทางจิตเวชทุกประเภท
- มีประวัติโรคลมชัก (Epilepsy)
- ผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพที่สมอง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

๓. เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน

ผู้ป่วยที่มาด้วยอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ที่เกิดจากการเดินทาง เช่น เมาเรือ เมารถ เป็นต้น

ข้อห้าม กรณี

- มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่เกิดจากพยาธิสภาพที่สมอง
- ตามดุลยพินิจของผู้ตรวจคัดกรอง

ข้อควรระวัง

- มีอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียนจากการตั้งครรภ์

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน
เรื่อง คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน
เรื่อง การจัดบริการด้านการแพทย์
แผนไทย

รหัส ๐๐๙/๗ แผ่นที่ ๑๑/๑๑
ฉบับที่ ๑/๒๕๖๐ แก้ไขครั้งที่ -
วันที่อนุมัติ

แผนภูมิขั้นตอนการให้บริการด้านการแพทย์แผนไทย

